

FEIZ ha BREIZ



En eñvor
da Yann-Vari **PERROT**
| Hor Mestr |

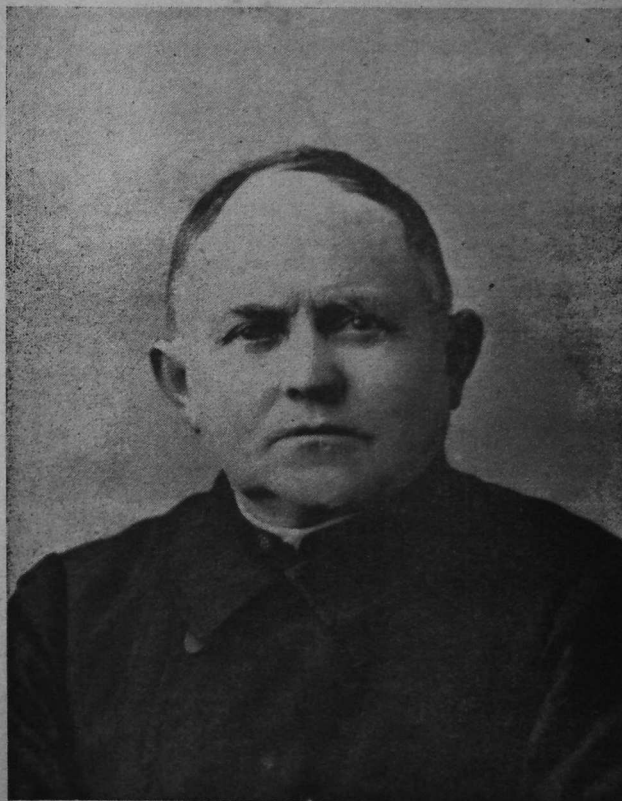


en enor
d'ar breizad-meur an
AOTROU YANN-VARI PERROT

person skriagnag
dean a enor
diazezour ar bleun-brug
rener feiz ha breiz epad 33 bloaz
skrivagner brezonek
muntret evit e feiz hag e vreiz
deiz pardon sant kaourintin
d'an 12 a viz kerzu 1943



BREIZIZ !
dalc'hit sonj
eus ar beleg ho karas kement
pedit doue evitan.



Yann-Vari Perrot

AR RENER NEVEZ

N'oa ket sec'het c'hoaz an daelou hon eus skuilhet war gorf an aotrou PERROT, ma teu an Aotrou'n eskob Duparc da gemenn d'omp e kendalc'ho FEIZ HA BREIZ, dindan renerez an aotrou GUIVARCH, aluzenner skol-vestrezed Sant Sebastian, Landerne, d'ar mare-man e Treboul.

Setu petra' lennomp e "Semaine Religieuse" an 11 a c'houevrer 1944. (Partie officielle)

"FEIZ HA BREIZ". — Nous avons désigné M. l'abbé F. GUIVARCH, aumônier du Cours Normal Saint-Sébastien, comme Directeur de "Feiz ha Breiz", en remplacement de M. l'abbé PERROT, décédé. Nous demandons à tous les catholiques et, en particulier, aux prêtres, religieux et religieuses de l'aider pour une rédaction toujours plus intéressante et une diffusion plus large de la revue.

FEIZ HA BREIZ a ginnig d'an Aotrou Duparc e zoujusa "bennoz Doue", ha d'ar Rener nevez e c'houeka gourc'hemennou.



...Hor Rener karet

« Bleunio melen menezio Breiz
Skutlhit daerou war zouar hor bro... »

Ar beleg gredus a oa e vuhez a-bêz en daou c'her-man : Feiz ha Breiz, an aotrou Yann-Vari PERROT a zo tremenet.

Ar breizad kalonek a gari e kement bro gavel a zo maro.

Ar stourmer bras en doa gouestlet-holl nerz e spered hag e galon evit difenn yez ha kredenn e Dadou a zo kousezet e kreiz ar stourmad.

Kousezet eo war an dachenn a enor.

Dikaret eo bet gant eur fallakr, dre eun taol trubarderez.

E gorf paour a ziskuiz breman e peoc'h, du-bont e-harz treid Menez Are, e skeud ar chapelig koant ha didrouz en doa lakat sevel da Vamm Doue.

E ene a zo nijet

« Eus traonienn an daerou
Betek kribenn ar menez
A zoug tron Hon Aotrou ».

Hag hirio ar gwir Vretoned a zo e kanv. Gouela reont d'ezan, evel ma ouel bugale d'eun tad doujet ha karet...

Ha koulskoude perak gouela ?
Hen e-unan a lavar d'omp en e werzio kaera :

« Pa varver evel ma 'z eo dleet
D'ar gristenien, d'ar Vretoned
Morse ne varver re abred ».

Hag ar c'homzou all-man kel leun a esperans :

« Mervel zo beva gwel e liorz kaer an nen-
[vou]

Mervel a zo displeunia evit kaout kaeroc'h
[bleunio] ».

Gwir eo, ne welimp mui, war an douar-man, e zremm ken hegarat, ken digor. e vouse'hoarz kel laouen.

Ne glevimp mui e vouez ken tomm a ouie mont ken doun e goueled ar galon.

Ne lennimp mui aman ar skridoù ken birvidik-se a deus dalc'h-mat da zihuna ennomp ar garantez-vro ha da lavarout d'omp karout ar brezoneg, derc'hel d'ar brezoneg, rak

« Hep brezoneg n'eus Breiz ebet »

Da vihana, e Breiz hor glac'har da veza kollet eun tad ker mat. e chom ganeomp eur frealzigedez vras : an bini da virout ar pep wella eus e spered hage us e galon, e skridoù.

Eur skrivagner, evel an A. Perrot, hag en deus savet, edoug e vuhez, kement a draou kaer, ne c'hell ket mervel.

E skridoù a zo eun tenzor evidomp. Ar menezioù hag ar c'hentelioù en deus hadet enno ne gosaint ket, ha kement hini a fello d'ezan labourat war dachenn "Feiz ha Breiz" a gavo bepred, ouzo lenn, sklerijenn ha nerz da vont war arak gant e hent.

Gant gwirionez e c'hellomp eta lavarout diwar e benn komzou ar Skritur Zakr : "Defunctus adhuc loquitur". Aet eus ar bed man, e kendalc'h atao d'hor c'helenn.

Pevar bloaz, a vezo bremaik da viz meur, hor rener karet a c'hoanteas digeri e Feiz ha Breiz eur roll a anvas "Breiziz a ouenn vat" evit bruda anioù ar Vretoned o deus labourat ha stourmet epad o buhez evit Breiz.

N'en devezo ket bet a amzer da gloza ar roll hir-se, araok mervel.

Araok an deiz ma vezo laketao an A. Perrot war ar roll-se ivez, ha displeget, en o hed, al labourioù en deus graet, e c'hellomp lavarout aman e vezo an ano kaera, e-touez an anioù kaer.

Breizad all ebet n'en deus stourmet ha labourat kement ha, kerkoulz hag hen, evit dougen e genvroiz da garout o bro.

An A. Perrot a zo bet unan eus an dud rouez en o amzer. Ha n'eus ket kalz o defe sanket dounoc'h o roudou e douar Breiz-Izel.

Breiz-Izel, setu aman penaos e komz anezi, en eur werz dudius ar genta bet embannet gant Feiz ha Breiz e 1902, eus ar re zo strinket eus ar bluenn :

« Breiz-Izel, o va mamm Vro, te eo va c'harantez »

Hag evidont va c'halon a verv teroc'h bemdez.

Adalek vavayouankiz, ez peus ra zouellet Netra kaeroc'h egedot er bed n'em eus goulet...

Mennad bras buhez an A. Perrot a vezo bet, hep mar ebet, respont d'ar c'halvadenn ankenius-man, bet graet gant Brizeug, ar barz bleo melen :

« Sonit, telenn. — Ar Vretoned

Kalz konfort, siouaz n'o deus ket. »

Rei konfort d'ar Vretoned ha n'eo ket ar rez en deus klasket, epad hanter kant vloaz, koulz lavarout ?

Evit saveni d'al labour-se eo en deus krouet ar Bleun-Brug, savet pe gempennet a hezioù-c'hoari, dastumet eur bern sonnoù ha kanaouennoù, skrivet ken alies a varvailhoù kaer hag a bennadoù pouezus evit bruda tud ha traou Breiz-Izel.

Ha setu perak envor an A. Perrot a vezo beuniget, a-hed ar bloavezioù, kelt ha

« ma vezo e Breiz

Brezoneg ha Feiz »

Cujus memoria in benedictione est...

Bras dre e spered, hor rener karet a voe brasoc'h c'hoaz dre ar galon. E-touez ar re o deus hen darempredet, n'eus ket a dro, meur a wech, da wellout pegement edo ar galon-se gantan war half e zorn :

« En e di, bepred an nor
'vel ar galon 'oa digor. »

Epad e vuhez penn da benn, an A. Perrot en deus stourmet evit ar Feiz hag evit Breiz. Evito n'en deus espermet nag e boan nag e amzer. Bras ha priziuz e vezo bet e labourioù. Met n'en defe ket peure'hraet e geiridi ma n'en defe ket laketao warni ar ziell ziveza, ma n'en defe ket roet d'e Zoue ha d'e vro testeni krenva ar garantez : testini ar gwad. *Majorum caritatem nemo habet, ut animam suam fouat quis pro amicis suis* :

N'eus ket brasoc'h karantez eget rei ar vuhez evit ar pezh a garer. Ar garantez-se, Hor Zalver en deus he goulennet digant e ziskibl hag e abostol.

Setu perak ivez, hon eus fiziais e tougo labourioù hor rener karet frouez puilh ha padus. War an ero digoret hag hadet gantan e savo eun eost kaer...

« Ma ne zeu ar c'hreunenn ed da vercel e chom he unan, met ma varv, goude beza bet laketao en douar, ha ma teu da vreiha, neuze e toug frouez ».

L. B.

An Ao. Yann-Vari Perrot

E vugaleaj...

D'an dri a viz gwengolo 1877, da nav eur diouz ar mintin, e vije ganet eur mab da Yann-Vari Perrot, labourer-douar ha da Loeiz Lescop e c'hwreg, o daou o terc'hel tegez e Keramaze e parrez Plouarzel (Bro-Leon).

Da c'houec'h eur diouz an abardaez e voe diskleriet ar mab e ti-ker Plouarzel. Da dest e voe an tad ha ne sinas ket an diell, Loeiz Gouz'en 48 vloaz, mil'ner o chom e Treouergat ha ne sinas ket kennebeut, ha Loeiz Riouallon, skolaer, 50 vloaz. Heman a sinas avat ha Jakez Kermaidec, mer a lakaz e skrabadenn.

Ar paotr a voe anvet *Jean-Marie*, evel e dad.

Ha dioustu e voe badezet en iliz parrez gant an Ao. Y. Bodénès, kure. Da baeron en devoe Loeiz Gouz'en ha da vaeronez Mari-Jaù Jaouen. (1)

N'ouzon ket ha bet eo Yann-Vari, eun dro bennek o teurel eur zell war rollou e c'honedigez hag e vadiziant. Dre ma oa ar brezoneg e sonj pemdeziek, peadra en dije kavet enno da brederia. Keramaze ha Kermaidec a zo ganto an doare-skifva koz, eur K. d'ezan eur varrenn a-dreuz d'e droad. Gouz'en a zo Gourzicm eur wech. E dad a ouie s'ha ha braoik c'hoaz, nemet an e e lost Jean-Marie a oa chomet er ger. Ar vaeronez a zo boaz da glevout Mari-Jaù Jaouen he ano, hag a skriv Marie-Janne Jaouen.

Ha setu bouc'het hent ar vuhez gant



Keramaze. En ti-man eo bet ganet an paotr Perrot.

ar paotr diendan bennoz eur gwir sant breizat : Sant Arzel patron e barrez. Kredi a ran e voe lakaet Yann-Vari evel ar vugaleaj all, d'ober tro ar vourc'h hag e voe reket d'ezan buhez hir hag eurus hag e voe kavet d'ezan leun a zoareou mat. Kerkent hi ganet an amiege a welas, a gredan, n'en doa ket a stagell.

Evit mont eus Plouarzel da Keramaze ez eus eur pennad mat a hent, a streajou, ha n'eo ket hentou royal e oant d'ar mare-se. Ha da betra vije bet mat hentou royal da vont er gouezeri ? Ha skoet o doa ar c'hompéri warzu Kerveatoug ? Eno e repuas ar Gondec, ar yezour brudet, eno e tastumas danvez e oberou. An awen (inspiration poétique), mestouet, en em ledas, en dervese, war spere ar mabig. Mont a c'hellent ivez gant hent Sant Alar, Met hent Keroulas eo a gemerjont, Keroulas, maner « ar bennherez », hag awen adarre ouz e heul.

Eun t nevez a oa da rei goudor d'ezan. A-us d'an nor eo kizellet : 1864. Evit goudori e spered eur c'halvar eus ar re vrasa, savet uhel kenan war eun troad maen, oustenn dek troatad uhel.

(1). — An iliz-se a zo bet tan-gvallet d'an 11 a viz eost 1898 ha n'hou eus kavet, betek-hen, skeudenn ebet amez.



Breudege. En ti-man eo bet savet an paotr Perrot.

der d'ezan, a ziwall ar geriadenn. War e dalbenn Jezuz ouz ar Groaz ; en a-dreuz daou ael a zoug eur gurunenn a-us da benn ar Werc'hez Vari ar Mabig Jezuz war e brec'h dehou. Tri c'hant vloaz bennak eo ar c'halvar. Ar skouejou kizellet outan a zo hanter zebret gant ar gozni. Doare Keroulas a zo ganto. (2) Pinvidigez a oa en ti rak bez e kave eno karantez eur vamm hag he doa, endro d'ezan c'hoaz c'houec'h a vugale a gredan. Allas ! n'en devoe ket Yann-Vari da danva pell ar garantez-se. D'ar 5 a viz mae warlerc'h e varvas e vamm. Eur miz goude, ar c'hrouadur a oa ken dister ma ne oa nemet ar relegou amezan.

Boued a veze aozet evitan, koulskoude, gant ar plac'h. Met houman a lonke pep tra mat da veza debret. Gant ar c'hrouadur ne jome nemet e viz yod da lipat. Yvon Croguennec, pried da Yvonna Gouz'en c'hoar manig goz Yann-Vari a gemeras truez ouz ar bugel hag e gasas gantan da Gerbrieg, eun tiforn eus parrez Lanrivoare, tost avat da Dreouergat.

Awen Feiz ha Breiz a oa adarre war seuliou Yann-Vari. Sellit ouz eur gartenn « Etat Major ». Gwelet ar reot e-man Kerbrieg ouz eur c'hoadig anvet war ar gartenn-se « Cuz louarn ». C'hoarzin a vez ranket pa ouezer eo ano gwirion ar c'hoadig « Koad Houarne ». N'eo ket eul louarn eo en em guze eno gwechall goz : Sant Herne pe Houarne, patron barzed Breiz, en doa bevet eno en eul lochig. En e sav eman atao breman, En e gichen eman ar feunteun. War roudou Sant Herve, eta, e tesko Yann-Vari bale. Diendan bennoz ar barz santel a roy e c'hoar ou kenta ha treuzi a ray ar c'hoadig bennez pa vezo deuet en e oad da vont da skol da Dreouergat.

Seiz vloaz en doa pa grogas Yann-Vari gant ar skol. Epad ma oa er skol, me a oa o vaga e Treouergat. Evit gwir n'em eus ket a zonz a gement-se. Piou a oar ma n'eo ket an awen am c'ha-se me ivez war e roudou !

Unnek vloaz oa Yann-Vari pa yeas Yvon Croguennec da chom da Vendrege e parrez Lok-Maria Plouzane, hag ar paotr d'he heul. Piou a lakeas Yann-Vari da vont da skol ar Frered da Wengamp ? An « tonton » Croguennec, a gredan, hag a oa person Porspoden. Kaer en devoe ar paotr d'skleria e c'hoantae mont da veleg ha n'eo ket da « frer », daou vloaz e chomas e ti ar frered.

L. LOK

(2). — N'em eus ket klevet Yann-Vari o lavaret e vije bet oc'h ober eun dro e Keramaze abaoe e c'haoidigez. Kou straffulhet e vije bet o leun ouz diskeez ar c'halvar : « Relevez en 1904 par les amies du village » n'en dije a gredan lakaet diverka ar galleg saout-se.



Kalvar Keramaze e Plouarzel



Ar Beleg breizat...

E parrez Plouarzel, e bro ar brezoneg yac'h hag ar feiz krenn e teuas er bed ar bugel a vagfe ken bras karantez evit Breiz hag evit an Iliz.

D'e eiz miz, kollet e vamm gantan, ha disterk, ez oa tud hag a lavare e vefe bet mat d'an Aotrou Doue dont da gerc'hat ar c'haezik emzivad.

Hogen, lagad Doue a bare gant tenere-digez war ar bugelig a lakfe eun deiz Breiz a-bez da dridal evel m'he laka hirio da leñva.

Graet e bask kenta gantan, Yannig-Vari a voe kaset e pansion da Wengamp.

Evel ma treuze plasenn ar Vali an contr'hen ambrouge a lavaras d'ezan : « Er skol-man, pôtr, ne gomzi ket a vrezonég. »

— Nann ? eme ar c'hrennard, souezet. — Nann ! pe vazadou ! »

Eun taol a skoas komz an contr'koz e kalon e niz. Ne gomzfe mui a vrezonég ? Daoust hag eun dra fall, daoust hag eur pec'hed e vefe komz ar yez a vez bet desket er gêr ? Morse Yannig-Vari ne asantas plega e spered d'eul lezenn ken dinatur.

Hag alies en deus bet diskleriet eo war blasenn ar Vali evit ar wech kenta en em zantias Breizad, hag e kavas e hent.

Eus Gwengamp Yann-Vari, c'hoant d'ezan beza beleg a voe kaset da gloardi bihan. Pont-a-Kroaz da ober e studi. C'houec'h vloaz e chomas eno.



Ar c'hrennard...



Kloeareg...

Bloaz soudard a reas e Brest en 19^e rejimant.

Er c'hloardi-bras e renas ar skol vrezonég epad daou vloaz.

Beleget e voe d'ar 25 a viz gouere 1903. Lavarout a reas e oferenn genta deiz gouel Santez Anna, patronez Breiz, evel ma lavaras e hini ziweza deiz gouel Sant Kaourintin, patron an eskopti, daou ugent vloaz goude. Daou ugent vloaz ha n'int ket chomet goulo !

KURE E ST-NOUGA (1904-1914)

Da c'headal beza anvet da gure, an aotrou Perrot a dremenas eun nebeut miziu, er Forest, tostik da Landerne.

Eun tremen.

Awalc'h evit gounit ar c'halonou.

Da Sant-Nouga e voe kaset war e blas kenta er bloavezh 1904.

Kavout a reas eno eur person digor a spered, ha gwir Vreizad ivez, an aotrou Cardinal a varvas person e Plougastell-Daoulas.

Skoazellet gantan, harpet gant an aotrou Treussier person Kastell-Paol hag ivez gant an aotrounez a Goatourden hag a Gervenguy, difennet ouz red gant an aotrou De Mun a deuas abred da welout peseurt danvez-den oa kure bihan Sant-Nouga, an aotrou Perrot a ziazezas ar Bleun-Brug er bloavezh 1905, d'war skouer Eisteddfodou Bro-Gembre.

Edod a zevri d'an ampoent o klask di-feiza ha divrezonega ar vro.

Ar Bleun-Brug a venne kelenn ar Vretoned dre ar skol-zul ha dre eur gouel bras bloaveziek, evit o lakaat da anañ gwelloc'h ha da garout muioc'h o Doue hag o Breiz.



1905 - Pa ziazezas ar Bleun-Brug e Sant-Nouga

Gouelioù kaer Ker-Yann, Kergourna-dec'h ha Sant-Nouga, a gasas brud eus ar beleg breizat.

Hen-man n'eo ket e vrud e-unan a glask. Ar bardonerien a zirede d'ar gouelioù brezonek a veze souezet alies, pa veze diskouezet d'ezo ar beleg en deveze reizet an devez, kollet etouez ar re all, ken izel, ken kuzet, prest atao da gemer ar renk diweza, levezet awalc'h en e galon ha war e dal, gant ma welfe e Vretoned start en o feiz o tihuna da garantez Breiz.

Er bloavezh 1907, an aotrou Cardinal a voe karget gant an aotrou 'n eskob Du-billard da ren ar gelaouenn « Feiz ha Breiz ». An aotrou Perrot, kure a genlabouro gant e berson a lavare an aotrou 'n eskob war e aotreadur.

Da viz c'houevrer 1911, an aotrou Cardinal o veza bet anvet da rener e t' Sant-Jozef e Kastell-Paol, an aotrou Perrot a jomas e-unan war « Feiz ha Breiz », ha derc'hel a reas d'e garg betek e varo, epad 33 vloaz.

Nag ar Bleun-Brug nag ar brezoneg ne rajont d'an aotrou Perrot dizonjal oa beleg.

Karout a rae al lidou kaer hag ar gelaouenn iliz, ha sevel a reas eul laz-kana (chorale) evit ar plac'hed yaouank.

Buhez nevez a roas da bardon « Sant Yann al laboused » a veze graet en eur japelid didrouz kluchet e stankenn Kergournadech.

Gant ar bôtred yaouank eo e kare beza. Sevel a reas evito eur patronaj nevez ha brud a redas eus pôtrd St Nouga n'o doa ket o far war ar c'hoariva.

Pell araok ma oa meneg eus an « Y-kam », an aotrou Perrot en doa e gelaouenn studi, hag ar gouerien yaouank e serr distagella o zeed er peziou-c'hoari, a zeske e skol o c'hure anaout ha karout o Doue, o Breiz, hag o micher.

D'ar zul, pa veze e dro da brezeg, ne veze ket eur grik en iliz.

Ar vouez a oa krenn ha plijus daoust ma chome eun tammik re war ar memez ton : ar galon a oa tan enni ; ar spered a oa lemm : ha war an teod e rede eur brezoneg flour, digemmesk, pinvidik, a oule gwiska ar c'haera menoziou en eun doare ken koant ha ken fetis ma kave dices ar barresoniz gwelout o c'hure-bihan o tiskenn eus ar gador.

D'ar poent m'oa rouez kenan an emgleoiuse, an aotrou Perrot en doa e Sant-Nouga eun « asurans » kezeg.

Ar pezh a blijfe c'hoaz ar muia er beleg yaouank, dilore'h oa, ha leun a vadelezh evit ar paour. An aotrou Gwilhou, person Odet, unan ivez eus hor gwella brezonegerien hag a zo bet aet da veleg dre an aotrou Perrot, en deus bet e welet o rei d'eur paour eur roched nevez pa ne jome mui gantan e-unan nemet unan goz hag a oa mat da vont e sach ar pilhou.

Da viz meurzh 1914 e teuas urz d'an aotrou Perrot da gwitaat St Nouga. Anvet oa da gure e parrez kanton Sant-Thegoneg, gant an aotrou Sann, ginidik eus Sant Venal, Kastell-Paol, unan eus prezegerien vat on eskopti.

E SANT THEGONEG

Kerkent ha ma tiguezas an aotrou Perrot e Sant-Thegoneg e poanias a zevri da d'la er sperejou er feiz krenn a sklerijenne e hini ha da greski en o c'halon ar garantez evit Doue a verve e d'abarz ennan.

Abarz nemeur, dre nerz e aked, e voe gwelet o sevel eus an douar mogerioù ar patronaj. A vec'h ma voe echu an ti nevez-man, gant peger bras mall paotred yaouank ar barrez a en em vodas ennan evit selaou kentelioù talvoudus an Ao. Perrot ! Boda a reas neuze eur c'halz anezho en eun arzañ, arzañ « Paotred Sant-Thegoneg » : o levezet vras evel hini o blieren gouziek oa beza alies una-

net evit pleustri war gement a c'hell rei laouen-digez hag ober vad da eun den yaouank. Evit-se ar strollad c'hoarierien eus o zouez a zeskas peziou-c'hoari kaer tennet eus misteriu hor feiz hag eus istor hor Bro evit displega dirak o c'henvroiz hag er patreziou tro-dro. En eun nebeut « C'hoarierien Sant-Thegoneg » a deuas da veza brudet, hag ar c'hure nevez a oa ennan eur fouge vras ha santel ouz o gwelet oc'h ober vad a ziwar leurren ar c'hoariva. « Diwar c'hoari, kelen », eur ger hag e veze alies war e vuzellou.

Unan eus youlou brasa an Ao. Perrot oa dizelei war gement tachenn fiziet ennan eneoù galvet d'en em ouestla holl da servicha Doue.

Pa en deveze bet an curvad da gaout unan bennak, e levenez a veze bras. Goudeze, ne ehane dre e vadelez da skoazella an ene galvet, da jom sentus dalc'hmat ouz mouez Doue. An Tad Jakez Kerrien bet kelenner e Kloerdi bras Poitiers hag hirio pennrener skol di Tadou Piepus e Chateaudun, a c'hellfe lavaret penaos an Ao. Perrot en deus her zikouret da zelaou ervat Mouez Doue ouz e c'hervel da veza e veleg.

An Ao. Perrot ne reas koulz lavaret nemet tremen dre Zant-Thegoneg, n'eo ket c'hoaz ankounac'haet eno : Brud an Ao. Perrot a zo bras e Sant-Thegoneg : biskoaz er barrez-se kure n'en deus gouezet gounit kalon ar baotred yaouank ha rei lusk d'ezo warzu ar mad evel an Ao.

Perrot. » Eur beleg hel lavare d'in n'eus ket pell, hag a anavez mat Sant-Thegoneg.

Ar brezel a viras outan da gendec'hel gant e ero...

Pevar bloaz hanter a dremenas an aotrou Perrot « war al laezioù » evel ma lavar e-unan, hag ar groaz a vrezel a deuas gantan d'ar gêr. E eurusted oa ober vad n'eo ket hepken d'ar c'horfou met dreist-holl d'an eneoù. Eun deiz o komz brezoneg ouz eur zoudard breizhat mac'hagnet ha kollet gantan e anaoudegez, e lakeas spered an den kaer-se war an tu d'e intent ha da zegemerout ar Zakramanchou diweza. Eur mignon hag en doa graet ar brezel en e gichen en deus roet an testen-mañ pa glevas oa maro : « Penaos eus bet gelllet laza eun den mat evel an Ao. Perrot ; ar brezel am eus graet gantan ; dibaot eo gwelet eun den gant eur galon ker madeleus, ker frank ha ken troet ouz traou an nenv. »

E PLOUGERNE (1920-1930)

Tud Plougerne n'int ket prest da ankounac'hat eo gwir ar c'homzouse. En em gaout a reas er barrez-mañ er bloavezh 1920 ha chom a eure enni da ober ar vad epad dek vloaz. Evel e Sant-Thegoneg, aman ivez ne esperas ket e boan evit gounit dreist-holl ar baotred yaouank d'an traou kaer ha dispar : evito eo e savas arzañ Paotred Dom Mikael an Norblet, evito ec'h aozas pe e kempennas peziou-c'hoari a veze displeget d'ar goue-

liou dirak bagadon bras a dud. Etre an arvestou, e konize e-unan alies evit dougen an eneoù dre c'heriou entanet da garout muioc'h mui ar mad hag ar gened. An abostol Sant Paol a lavare : « Ne fell d'in nemet anaout Jezuz-Krist ha Jezuz-Krist staget ouz ar groaz. » Geriou hag a oa ivez garanet doun e spered an Ao. Perrot hag a loche e galon warzu kalon godliet hor Zalver. Hag evit gwir troet bras oa da zével ha da displega peziou-c'hoari evit rei gwelloc'h da anaout Passion Jezuz hag e garantez evit an dud.

E garantez evit ar Christ eo hen douge da glask eneoù d'e zervicha er velegiez. Pet ha pet en deus bet kaset warzu ar c'hloerdiou dre ar c'hoant divent en devoa da greski war an douar prezezerien ar wirionez hag oberourien ar mad ! Meur a hini n'int ket aet da benn. O mad-oberour en em frealze o c'houzout en devoa, o bloaveziou kloerdi bihan, digaset eur vad bennak en o ene.

E garantez evit ar Christ eo a rae d'e-zan ivez kasat eun deskadurez a zo, hag a vez roet e skolioù Frans.

Rannet e veze alies e galon o welout ne oa ket er vro skolioù graet diouz he stimun spered ha goest da c'hoeza en eneoù d'en em heul ar garantez evit ar Christ hag ar garantez evit Breiz. Sinc en defe graet ar c'homzou-mañ skrivet gant Paul Claudel : « Qui se doute-rail, à lire Rabelais, Montaigne, Racine, Molière, Victor Hugo qu'un Dieu est mort pour nous sur la Croix ? Il faut que cela cesse ! »

Ernest Psichari a ro d'eomp eur gentel pouezus en eur skriva en e lev'r : « Les voix qui crient dans le désert » Vus de lo'n, nos savants, nos philosophes, ceux qui mènent la cité et dirigent la jeunesse nous ont paru de pauvres ombres vides de tout contenu. »

Eurus yaouankiz Plougerne hag he deus bet evit he sklerijenna eur beleg ken entanet ha ker gouizie ! Klevet hon eus bet e 1940 eur vamm familh eus ar Champagn, eur gristenez vat o lavarout d'eomp : « Gwelat a rit e pe stuz eman ar c'horn douar-mañ, dre m'eo demvaro ar feiz ennan ; o dalc'hit da yez Breiz ha d'he gizioù mat evi ma ne gouezo ket warnoc'h eun darvoud ken euzus ! » Ar c'homzou c'houek-se tarzet eus kalon eur vaouez a Vro-C'hall a zav war va spered pa zonjan er boan en deus kemeret

Rener Feiz ha Breiz evit mirout e Plougerne ha tro-war-dro yez kaer ha gizioù santel hor Bro.

Pegen laouen e veze an dud o klevout an ao. Perrot o komz d'ezo en eur brezoneg ya'h, pinvidik ha frez ! Pegen laouen e veze hen ivez ouz o c'hlevout ! « Ouspenn daou c'hant ger pe lavarenn, emezan d'eomp, em eus desket o tarem-predi Plouiz Kerne », hag atao e veze e bluenn waman evit gellout skriva dre ma 'z ae ar gerioù dianavezet gantan. Dre bleustri evelse hep ehan war ar yez eo e teuas d'he deski en eun doare ken dispar ha da c'hellout prezeg ar wirionez en eun doare ker skler, ken talvoudus ha ker plijus.

Retrejou ar zoudarded e Lesneven a blije kement d'ezan ha ma plije e breze-gennou d'ar baotred yaouank.

Ma poanias da zegas er c'halonou karantez evit ar brezoneg, ar yez a zo denet d'eomp dreiz an sklerijenn ar feiz, e reas kement all evit m'rou ar gizioù mat. Stourm a reas dreist-holl evit pel-lat diouz ar barrez ar gwiskamanchou divalo ha dere'hel pe skigna an dilhad a c'h'e breizek. Eun droiad edomp hon daou o tont eus ar Chrouaneg hag o pi-gnat e kichen tiez kenta ar Vourc'h pa weljomp o tremen abiou d'eomp eur plac'h yaouank eus ar barrez gwisket di-zaore : « Pegen doanuis, emezan neuze, kaout war an henchou loustoni evel houn-nez ! Eul lazerez eneoù, eun diaoulez hurdur da jacha tud da dan an ifern ne deo ken ! »

Evit ma teufe gwelloc'h bemdez da zenti ouz mouez Doue ha da henchu an eneoù gant muioc'h a diz warzu ar baradoz, e c'holve war e zikour galloud hor sent koz ha dreist-holl santez Anna, patronnez Breiz, Evel an abostol Sant Paol en deus prezeget d'eomp m'rou en hor spered ar zonj eus ar c'hannadeg degaset d'eomp gant Doue evit embann e gomz ha kemerout skouer diwar o feiz. Epad ar brezel all, Lilia a oa bet eun tammig dilezet ha dre-ze, ar feiz hag ar gizioù mat a oa war ziskar. Ar re goz a glemme eus ar fallaenn-ze. An Ao. Perrot a glevas ar c'hlemmou. Raktalet ec'h en em roas korf hag ene da labourat an dachenn hanter c'hounezet gant al louzeier fall. Adalek neuze, evit ma teufe an holl da heuilh gwelloc'h skol an Iliz, e voe graet ar c'hatekiz, e Lilia e lec'h beza gra-



Kure e St-Nouga : gant paotred e batronaj

et er vourc'h, Pa veze eun dizur bennak an Ao. Perrot a zave e vouez gant nerz, a zigase da zont d'an dud peger mat oa bet o zud koz sklerijennet gant sent evel sant Kave, sant Karan. Ano hon eus bet klevet n'eus ket gwall bellou eus eur brezegenn hag a yeas betek goueled kalon tud Lilia. Eur freuz bennak a oa bet,



Kure e Plougerne...

eun dans a gav d'eomp, ar beleg neuze da rebechi d'ezo o laoskentez e servich Doue. Ar geriou man dreist-holl n'int bet morse ankounac'haet : « O tud Lilia hag e teuit da zaotri eun ano kaer evel hennez ! Lilia, c'houez d'ius al lili, c'houez dispar ar glanded, setu petra eo ar ger-ze. Bezit bepred din eus an ano-ze dre ho puez glan, fur ha santel ! »

Ar re gosa eus Lilia o devoa lavaret eun deiz d'an Ao. Perrot ec'h enorent n'eo ket hepen sant Kava met c'hoaz eur zant all hag o devoa eur fizians vras ennan, sant Karan, sant ar garantez, rak pa zouaras war aochou Lilia e c'her kenta d'an Arvoriz voe ar ger dispar : « Holl ho karan » hag, eme an istor, ar re-man a zalc'has warnan ar ger-se ha goudeze ne oa graet anezan nemet Karan. Eun istor ker brao a lakeas kalon an Ao. Perrot da dridal hag hen e-unan en deus gant eur blijadur divent kontet d'eomp istor sant Karan. Skeudenn goad ar zant a voe kavet ha raktal an Ao. Per-

rot a lakeas rei d'ezu eur gwiskad liou nevez. Pegen laouen e voe tud Lilia, ar re goz dreist-holl o welout adarre skeudenn ar zant bet ken meulet gant o c'hentadou ha ken karet ganto. Abaoe ar zul z'weza eus miz Eost 1925, skeudenn sant Karan a vez dougenet bep bloaz gant enor er brosesion a ra tro tevennou an Arvor hag evit Bennoz ar mor.

Nag a draou hon defe c'hoaz da zisplega ! Leveromp hepen eur ger eus e zevosion da Santez Anna. N'en deus ket ehanet da ziskouez e fizians e mamm ar Werc'hez hag e garantez eviti : n'en deus ket ehanet da zougen ar re all da vale war he roudou. Bep tro pa c'helle e lavare e oferenn ouz Aoter Santez Anna en Iliz parrez ; alies ivez e kare mont da oferenna da chapel Santez Anna a zo du-hont etre Kerodern hag ar C'hiouaneg. E galon az ae dreist holl war-zu Santez Anna Wened. Bep bloaz e veze eno er pardon ha roet en deus da dud Plougerne eur garantez vras evit Santez Anna Wened : abaoe m'eo bet e Plougerne e vez bep bloaz e Santez Anna Wened eur c'harrad dre dan pe zaoz o pardona.

Abaoe 1920, hon eus bet an eurtvad da veza e mignonaj an Aotrou Perrot. En e gampr hon eus a-wechou labourer a unan gantan ; meur a wech ez omp bet aet hon daou dre hentcho Plougerne, ha fiziet en deus bet ennoun e venozioz hag e vennadou, e drubuilho hag e levenez, e stourmadou hag e drec'hioz, kalz a draou a c'hellfen displega evit diskouez pebez buhez kaer en deus renet. Feiz krenv, karantez b'rvidik evit Doue, madelez dispar evit an nesa setu ar vertuzioz o deus lugernet war dremm e ene epad m'eo bet kure e Sant-Thegoneg hag e Plougerne. J. F.

PERSON E SKRIGNAG

A-vec'h e Skrignag, an Ao. Perrot a stagas d'al labour fiziet ennan gant an aotrou n' Eskob eus a-berz an Aotrou Doue. Ne oa ket c'hoaz eur miz abaoe ma oa person pa glevas ar c'hlemmouman war muzelloz eur vanm gristen : « Ar relijion a zo o vont d'an traon, pe gwir eman hor chapelioz koz o vont kuit diganeomp, an cil goude eben. Mein Koatkeo a zo c'et da zevel eun iliz nevez gwir eo ; met n'em'aint mui e Skri-



Goloet an iliz, dismantiñ, e pe stad e kavas an Ao. Perrot chapel sant Kaourintin Toull-ar-Groaz e 1930...

gnag. Koulskoude eno oa dleet d'ezo beza chomet. Brema eman tro chapel Sant Kaourintin Toull-ar-Groaz, a zo ivez o vont da veza gwerzet. Da belec'h ez aio ar vein ? Da zevel eun ti nevez ? Da gempenn an henchou ? Doue hepen her goar. » An Ao. Perrot ne ankounac'haas ket ar c'homzour-se. Hen diskouez a reas hed e vuhez a berson.

Hep kaout amzer da c'houlen ali digant den, ez eas d'ar werz, daou zervez warlerc'h ; ha daoust da eun den eus Locmar'a en doa c'hoant prena mein ar chapel (an doenn a oa koutez) e c'hellas he frena. Siouaz ! n'oa ket awalc'h prena, red oa lakaat eun doenn nevez, kempenn ar mogerioz hag an d'abarz. E pelec'h kaout arc'hant da ober al labour ? Tud Skrignag ne oant ket pinvidik, dreist-holl d'ar mare-ze :

« Da veneziou Skrignag

E vez kaset an didoul da grignat. »

Koulskoude an Ao. Person ne fallgar lonas ket ; goulen a reas aluzenn ; ober a reas eur gouel evit dastum eur gweneg bennak. E kreiz an hanv e staged gant al labour ha d'an trede sul a viz gwengor

lo e voe gouel bras e Toull-ar-groaz. Skeudennou ar zent a oa bet gwerzet ; ha da eur an oferenn bred ar skeudennou-ze livet a nevez a gemeras adarre hent o zi, douget war dioukoc'h paotred ha merc'hed Toull-ar-Groaz ha tro-war dro.

Er bloaz warlerc'h e voe tro chapel Sant Nikolas, e Peridieg. Houman n'edo ket e gwerz ; met an doenn a oa fall, an diabarz dismantret, eun druez lavarout an oferenn enni. Kempennet e voe ; hag amon adarre ar zent koz, livet flamm.

1933. Daou vloaz a zo eman an Ao Perrot person e Skrignag. Klevet en deus e barresioniz o komz eus eur chapel goz d'an Itron Varia, e Koatkeo ; koz eo, a dra-zur an devosion d'ar Werc'hez er c'horn douar-ze. Er bloaz 1388 ar Pab a roe induljansou d'ar re holl a rofe o gweneg evit adsevel ar chapel. Eno, eur bern branellou, profou a bep seurt a ziskoueze anaoudegez vat an dud bet paret gant mamm Doue en o c'horf pe en o ene... Amzer en deus bet da lenn skridou koz ar barrez, dreist-holl ar re a zo anaganto eus andispac'h en hor bro.

1931 - Chapel sant Kaourintin Toull-ar-Groaz a zo adsavet... Ar brosesion a ya da gere'hat ar Zent koz, evit o lakaat a-nevez en o zi.



Gwefet en deus ez 'oa d'ar mare-se e Koatkeo eur person, an Ao. Jegou ha ne dec'has ket eus ar vro a'z ae eus an eil ti d'egle, war guez, da vadjezi, da gofes, da eureuji, da noui an dud n'o doa beleg nemetan dre ar vro a-bez. Ar beleg santel-ze kavet maro, eun devez, en eur c'hroaz-hent, en e gichen e vaz hag e vreviel, a lavare alies :

« Keit a ma vo ar Werc'hez e Koatkeo
Ar Feiz e Skrignag a jomo beo. »

o welout pegen izel oa kousez ar Feiz en e barrez, o lenn komzou an Ao. Jegou, an Ao. Perrot a deus eur sonj en spered : « Ac'hanomp hon-unan ne c'hellomp netra evit adsevel ar barrez ; goulennomp skoazell an Itron Varia. Eun dismegans vras a zo bet graet d'ezhi. Gwerzet he leve, gwerzet he skeudenn. Kenta tra hon eus da ober eo ober d'ezhi eur skeudenn nevez, restaol d'ezhi he leve, ha diwezatac'h sevel d'ezhi eur manier. »

Al leve a voe restalet gant an Ao. Bollere. Ar skeudenn kizellet e koad gant an Ao. Chauris eus Montroulez, benniget gant an Ao. Duparc, a deus da gadraat an iliz parrez betek ma vezo eur chapel d'he degemerouf e Koatkeo.

Prestik goude, e miz mae, e veze gwerf o tiredet 20 gwaz, 30, betek 35 zoken da gas kuit atred ar chapel goz, ha da zibab ar vein a c'hellfe mont da ober mogerioù ar chapel nevez. Ouspenn daou vil dervezriad netra nemet evit al labour-ze ! Kalz a labour e vit bennoz Doue ha netra ken ; ar re a oa re baour da labourat penn da benn evit netra a roe da vihana eun dervez, daou, tri d'an Itron Varia.

Sonj em eus c'hoaz eus an dervezioù-se. Ar pred a veze aozet ha debret war al leton ; ha goude al labour, skuiz ar



Dirak chapel Kaourintin Toull-ar-Groaz adreket... Gant gohel Patron Kerne 1943, an Aotrou Perrot a dremene dre zor ar chapel evit ar wech diweza...

c'horf, ar spered laouen, e tistroed d'ar ger, o komz eus ar chapel nevez a zavje hep dale war dismantrou ar chapel goz.

Gant al labourou kenta e voe dispignet an arc'hant dastumet. Met ar profou, lod bilhan, lod bras, a zirede miverus ; hag e miz mezeven an Ao. Bizien, person Huel-



1943 - Skol ar zul e chapel Keforc'h, war hent hini Toull-ar-Groaz. An Ao. Perrot dirak ar chapel gant bugale ar Menez.

goat a vennige maen kenta ar chapel diavaez. Houman, treuzet, evit bennoz Doue ivez gant an Ao. Bouillé, tener ar Bleun-Brug, a voe savet a-benn Hanter-Eost gant an A. Guern eus Plouigno.

Er bloavezh 1937 e voe savet ar chapel diabarz, ha daou vloaz goude d'an 29 a viz gwengolo, an Ao. Duparc a deus da Skrignag, a ziskenne betek Koatkeo evit benniga an aoter vras.

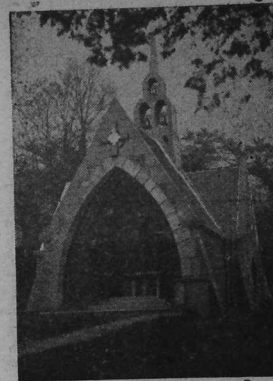
Setu achi al labour vrasa. Savet he manier da Rouanez Menez-Are. Met goude ma vez savet an ti e klasker e gae-raat, ha hep bloaz e veze graet eun dra bennak evit kaeraat ti ha leve an Itron Varia. Etre ar bloaz 1939 hag ar bloaz 1942 : tri gloc'h, umek gwerenn a liou graet gant an A. Job Guével, skeudenn ar Galon-Zakr, bez an A. Jegou kizellet e maen gant an A. Bozec ; hag er bloaz 1942 an A. Perrot en devoe al levezad da welout o pignat ouz aoter Koatkeo evit e oferenn genta an A. Jegou g'nidik eus Skrignag.

...Ma en dije an Doue roet buhez hir-roc'h d'ezan sonj an A. Perrot oa kaeraat c'hoaz ar chapel. Evel m'eman e ano a jomo hiviziken stag ouz Koatkeo Fizians am eus e teuto da wir ar pezh a skrive nebeut amzer araok mervel :

« Pa veulo'h Mari, en ha lez,
« Va eskern a drido em bez. »

Ma lakae e holl aked da zerc'hel en o sav ar chapelioù koz ha da adsevel ar re a oa dismantrret e klaske ivez en e barrez danvez beleien da c'hellout lavarout an oferenn er chapelioù-ze. « Eur beleg, emezan, ne dle ket rei e zilez, araok m'en do kavet eun all da gemeret e lec'h da genderc'hel e labour. » Pet den yaouank a zo bet kaset gantan evelse d'ar skola-chou. Siouaz ! en eur barrez ken digristen, ken goloet a skouerioù fall, eo diaes bras da eur paotr yaouank kenderc'hel gant an hent a gas da veleg, hag e teu adarre da wir komzou Jezuz : « Kalz a zo zalvet, nebeut a ya da benn ».

E miz here diweza e lavare d'in : « Karout a rafen e ve gellet lavarout ar c'hanon ar pezh a zo skrivet war bez an Ao. Durand, bet person e Tredrez, eskopti Sant-Brieg : sine peccato, sine argento, sine debito ; eur beleg a dle mervel hep pec'hed, hep arc'hant, hag hep



Chapel I.-V. Gôatkeo

dle. Ma varvan dizale e varvin da vihanad hep dle. Engleo Sant Ildut ha Koatkeo, a zo peurbet hirio. »

Maro dizle, an Ao. Perrot a zo maro diarc'hant.

Epad e vuhez penn da benn, ha muioc'h c'hoaz en e amzer diweza, e tigore d'an holl e di, e galon hag e yalc'h.

Maro dibec'h ? Hennez hepken her goar hag a zo « pet tra noaz ha dizolo dirak e zaoulagad ». Evidomp-ni n'hon eus nec'h ebet. Hervelep buhez, henvelep maro. Trumm e c'helle skei an ankou : ar beleg ne rae nemet diskenn diouz an aoter hag en doa dibonet e japeled hed an hent a oa prest da vont da renta kont d'e Vestr eus e 66 vloaz buhez.

Pa voe ano da lakaat Jezuz d'ar maro ar Juzev en a youc'h : « Ra gouezo e wad warnomp ha war hor bugale ! » O goulenn a zo bet sevenet, siouaz d'ezo.

Abaoue maro Hor Zalver emaint gwall-gaset gant an holl, harluet eus an eil bro d'eben, peoc'h ebet evito.

Ra gouezo gwad an Ao. Perrot war barresioniz Skrignag, n'eo ket e malloz, evel gwad Jezuz war ar Juzevien, met e grasou puilh ha nerzus, evit ma teuto adarre ar barrez da veza kristen evel ar re gristena.

Hag evit an holl labourou graet e Skrignag gant an aotrou Perrot,

Doue f'e baeo

Hag Itron Varia Goatkeo !

A. K.

P'hon devezo meneget c'hoaz ar park prenet gant an A. Perrot evit sevel eur skol gristen da baotred vihan Skrignag, hon devezo displeget dre vras buhez ar beleg a laka hirio Breiz e kanv.

Re all o deus kanneulet e labour vreiz. E labour-beleg n'oa ket anavezet awalc'h.

Buhez an A. Perrot, hep mar, a vezo skrivet eun deiz en he hed. An istorier a c'hell poueza neuze war ar skoilhou, war an enebiez en deus kavet ar beleg d'razan.

Kant kwech en dije bet lec'h da fall-galon m'hen dije bet klasket e zigoll er bed-man. Ne roe ket e boan evit moneiz ken distet.

Dre-ze netra ne rae d'ezan kila dirak an dever hag evel an abostol sant Paol, e c'helle tridal gant al levenez e kreiz e drubuilhou.

N'eo ket d'an den azeza e kador varn an Aotrou Doue.

Ar Skrivagner

N'hon eus nag amzer, na plas en niverenn-man da gomz kalz eus **an Aotrou Perrot, skrivagner**.

Da c'hortoz hen ober, e vele kavet er bajennou hag a zo holl d'ezan, roll a skridoou brasa ha talvoudusa a zo diveret diouz e bluenn.

Setu hen, renket gantan e-unan :
"Va levr hirra emezan eo **BUHEZ AR ZENT**, skrivet ha moulet er bloaz 1910.
A hent all evit c'hoaz n'em eus savet nemet peziou c'hoari :

Alanig al Louarn (1905).
Dragon st Pol (1908).
An Aotrou Kerlaban (1922)
E tal ar Pouli (1928).
Distro an Itron Varia da Goatkeo (1933).

Troet diwar ar gwenedeg :

Ar c'hornandoned.
Mouez ar gwad.
Nikolasig.
Salaun ar Foll.
Ar c'hemener.

Troet diwar ar galleg :

Yann Landesenneg (J. Cornou)
War roudou an Tadou (Danlo)

Lavarout a c'heller avat eo bet an A. Perrot eur beleg santel, leun a fe'z, leun a garantez, c'hoantek da welout ar vad oc'h en em astenn, ha dizamant ouz e boan.

Ha pegwir eo dre ar boan degemeret dre garantez evit Doue e vez dreist-holl salvet an eneo, e c'hellomp kredi en deus an A. Perrot graet e lod.

Trizak vloaz e Skrignag ! — ha pa ne ve ken — nag a rann galon evit ar person tener ma 'z oa, oferenna bep sul ha prezeg en eun iliz c'houllo.

Nag a boan gorf evit ar c'hoziad m'oa breman, rankout redek eur barrez ken bras ha ken diskompez, war droad, lodennet holl e zivesker gant ar c'hoenv-goazied.

Nag a c'hla'har evit ar beleg breizad gwelout e barrezioniz kel laosk en o fe'z kristen, ha ken troet da zilezel o yez brezonek.

An A. Perrot en deus hadet en daolou hag er gwad. Unan bennak a eosto el levenez.

E veritou a zo aet d'e heul. E oberou a jom war e lerc'h.

Splann int dirak pep den.

F. G.

Troet diwar ar c'hembraeg :

Eun nozvezad reo gwenn
En o eil bugaleaj
An diroad
Ar Vamm

Peziou ha n'int ket bet embannet :

Pasion Hor Zalver.
Ginivelez ar Mabig Jezuz.
Silvidigez.
Eun tad en devoa daou vab.
Jili Breiz.
Ar Gasoni.
Ar blogorn.
Ar melen hag ar gwenn."

Mepegomp c'hoaz kantikou evel "*Beleg da viken*", gwerz I. Y. Goatkeo hag all...

Eur ger kepen breman :

Eun den hag en deus savet kement a skridoou, (ha n'eus meneg aman nemet eus ar re vrasa) e serr ren ar Bleun-Brug ha Feiz ha Breiz, ha kas en dro e labour-beleg, a rank beza bet eur poanier ; c'hoant hon dele lavarout : eur "marc'h-labour" !

An Tan a vez er galon a daol sklerijenn ar spered, hag a ro nerz d'an den, nerz da vont en tu all d'e nerz !



Dianan arouez ar Bleun-Brug, an A. Perrot a vode bep bloaz Bretoned a vernlou.

Al lennerien a glasko en niverenn man istor ar Bleun-Brug en he hed, o devezo eun distro. Ne c'hellomp ket e pajennou eur gelaouenn lakaat danvez eul levr. Lavaret hon eus uheloc'h pegoulz, pelec'h, penaos a savas an Aotrou Perrot ar Bleun-Brug.

Kavout a reot aman hepken nebeut enverennou o deus bet ar vadelez da zigas d'eomp an A. E. Ar Moal (Dirador) mignon bras ha bet kenlabourer epad pell d'an Aotrou Perrot, hag H. Caouissin sekretour ar Bleun-Brug.

1905-1927

„Pegoulz e ris anaoudegez gant an A. Perrot ? Da vare e oferenn genta ha goude, gant muioc'h a zigarez, pa oa kure yaouank e St-Nouga, nevez savet gantan ar Bleun-Brug.

Aman e Treger, Goclo ha Kerne, e oa bet krouet wardro an hevelep mare gant A. Bocher (ar Yeodet) ha me. Breuriez ar brezoneg, hag e tegouezas d'in kas. eur bloavezh da Vleun-Brug St-Nouga, pevar ugent eus bugale ar Vreurez dibabet etouez ar re wella e pep parrez.

Diwar neuze en em gavjomp da gerzout a-gevred war eun dachenn hag a bleustrempe pep hini en e gorn e-unan ha goude ar brezel 1914-18, e voe divizet etrezomp 'n em harpa startoc'h starta evit kas, kement ha ma c'helljomp, an

ero da benn. Kastell-Paol dibabet gant an A. Perrot a welas ar Bleun-Brug oc'h adsevel e vanniell, e 1919, hag o kregi da ziazezan e lezenn. Brasa kammad e voe groet da heul, eo divizout evit mat mont d'ober gouel ar Bleun-Brug dre bevar c'horn Breiz, mont d'ober bep eil, tro ar pemp eskopti. Dija e oa bet kelou mont da Wengamp e 1914 nemet ar brezel a harzas.

Ker Lesneven a welas, me gred, ar c'henta Bleun-Brug *bakev Breiz*. Goude-se, Kemper, elec'h ma teurezas an Aotrou 'n Eskob Duparc dont da ren ar bodadegou studi. Graet gantan e gresk en e vro c'hinidik, drugarez d'ar stourmer divrall ma oa an Aotrou Perrot, ar Bleun-Brug a gredas neuze ober lamm en Eskopti St-Brieg ha Landreger ; er bloaz 1925, ar gouel ou a voe graet e ker Wengamp. Renet e voent a zoare gant an Aotrou 'n Eskob Serrand hag heuliet gant eur mor a dud da zezvez an abadenn-c'hoari hag an ambrougaded.

Gwened a oa e dro, ha ne c'houlenne ket gwell. Mont a rejod d'ober gwela-denn d'in A.A. Eskobien ha, gant o asent hag harp galloudus an A.A. Guillevie ha Buleon, e voe lakaet plen ha kompez pep tra. Savet e voe war an taol, eur Bleun-Brug gwenedour hag ar gouelioù graet, lod e ker Wened, ha lod e Santez Anna,

Neb loc'h ne voe gwelet na kaeroc'h na frouezusoc'h ! an Aotrou Perrot a dride gant al levenez...

Ha mont a rafer breman betek Roazon ha Naoned ? Ni hon daou, an A. abad Joanno, person Plijetli ha me, hag a oa bet degemeret dija gant an Aotrou 'n Eskob Gouraud a gredas gant an Aotrou Perrot e oa dleet bruda betek harzou Breiz ano an emzao katolik ha breizad.

Ar C'harnal Charost ken bras e vadelez ha ken uhel e spered, a reas eun degemer c'houek dan eiz a vrezonegerien a camp aet d'e welout hag hep n'hon dije goulennet netra digantan — ne gredemp ket —, a reas d'omp ar bro-messa da veza hen e unan penn-rener kenta gouelour a rafe ar Bleun-Brug e Ker benn Breiz.

An avel a c'houeza a du evel ma rae ha ni betek Naoned. An Aotrou 'n Eskob Le Fer de la Motte hon lezas war varteze, c'houet d'ezan anaout jiroc'h diwarbenn ar Bleun-Brug ; hogen beleien eus ker en em ziskouezas prest da rei d'omp an dorn da lida eur gouel e touez Bretoned Naoned, milieroù anezo deuet di eus Breiz Izel.

Koulskoude ar Bleun-Brug a jomas e Breiz Izel hag e ker Vontroulez e voe lidet gouelioù 1927. D'ar mareouse, dre ali hag asant e grouer, e voe lakaet dre skrid reolenn ar Bleun-Brug ha disklerej fraez ar pal en doa c'hoant tizout.

En deiz a hirio, ar gelennadurez se, bet adveret hag adstummet etre an A. Perrot hag an A. Le Fur, eus Skol Veur Pariz a ziskouez beza an hini a dle lakaat hor bro, evit mat, war hent he gvidigez.

Graet he doa berz dija, e kerz ar bloavezioù 1924-1926, pegwir e voe krouet drezi, e pep rann vro Leon, Gwened ha Treger eur Bleun-Brug gant e vureo e unan. Hini Treger, dindan renadurez an Aotrou Brochen, hizio vikel vras Eskopti Sant Brieg, a zastumas, e berr amzer, eun dornad brao a izili.

DIE NA DOR

1928-1942

Ober d'ar Vretoned karout o Breiz en eur rei d'ezo hec'h istor hag he zud meur da anaout, setu petra glasse an Aotrou Perrot gant e Bleun-Brug.

« Nag e ra vad, emezan, klevout ano eus amzer dremenet hor Breiz. » Kement Breizad a gemere perz er gouelioù

kaer-se a c'helle lavarout evel dan.

E Lesneven da skouer, pa voe graet ar c'hendalc'h e 1928, evit enori ar 500 bloavezh ma teuas an Dug Yann V d'ar Follgoat da drugarekaat ar Werc'hez da veza roet ar peoc'h da Vreiz.

Klevet em eus alies an Aotrou Perrot o konta pengos eur c'houer a ziwar dro ha ne lenne ket moarvat ar c'hazetennou ha ne ouie ket e raed gouel ar Bleun-Brug, a ziredas war ribl an hent pa glevas mouez sklitr ar biniou hag an trompillou. Pa welas an ambrougader, marc'heien, floc'hed, duked ha dukesed, lod war varc'h, lod war droad, hag ar bobl o dont da heul leiz an hent, e redas da gerc'hat e hanter tiegez. Hag o daou e tistrojont en o dilhad zul, da welout ha da heulia « ar prosesion kaer » az ae warzu ar Follgoat.

Er bloaz 1929, abostol Breiz, an den santel M'kael an Nobletz eo a voe enoret e Bleun-Brug Douarnenez. Evit ar c'hendalc'h-se ha n'eo ket dizonet c'hoaz gant Keriz, eo ec'h ijinis an Aotrou Perrot taolennou kaer istor Breiz a voe displeget war ar c'hoariva.



« ...Nag e ra vad, emezan A. Perrot, klevout ano eus amzer dremenet hor Breiz... » (Bleun-Brug Lesneven 1928)

Menegomp c'hoaz Bleun-Brug Pleiben e 1935. Er bloaz-se, e felle da dad ar Bleun-Brug digas da zont d'e genvroiz ez oa mil bloaz abaoe, m'oa bet d'istroet an abad Yann d'e Vanati Landevenneg ha m'en em lakeas e penn ar Vretoned evit diarbenn an Normaned o devoa aloubet ar vro hag he gwaske dindan o zireid. Evit kloza ar c'hendalc'h ar vrugerien a heuias an Aotrou Perrot betek Landevenneg a vir c'hoaz dismantrou an abati brudet. Eno e voe oferennet evit Breiz ha komzou entanet an Aotrou Perrot a veulas Bretoned an Xvet kantved da veza stourmet ker kalonek evit dfeubi o bro.

Rosko eo a zegemer ar Bleun-Brug er bloavezh warlerc'h. Tud a c'hwad eo Roskoiz, ha pa reont eun dra n'eo ket diwar hanter.

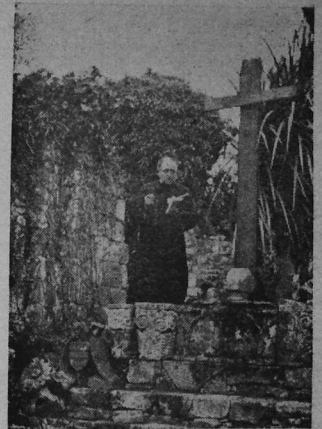
An Tad Albert Le Grand, eur Montroulezaed skrivagner buhez sent Breiz eo a felle d'an aotrou Perrot rei d'anaout e Rosko. Proseion ar Seiz sant, diaze-zourient eskoptioù Breiz a voe eun dud, gant ar c'hantikou brezonek a dregernas dre ger.

1937... eun darvoud bras c'hoaz da envori : milvet bloaz adsavidigez Breiz gant Alan Varvek ha Yann Landevenneg. Daou dra a jome garanet e spered pep pardoner : prezegenn vrezonek an Aotrou Trehiou eskob santel Gwened ha Keranna, ha Breizad rik, hag ar prosesion war vor gant relegou sant Gwenoled a voe kerc'het eus Landevenneg. Dindan eun heol skedus, erm'igou Breiz o ficher war ar gwernioù, lusket gant ar mor ha gant ar c'hantikou brezonek, ar vrugerien hag an Aotrou Perrot dreist pep unan, a dride gant al levenez hag a boe kalonek ar zant hag a zo bet ken bras a levezon war ar vro man.

Kantved ar Barzaz-Breiz eo a ven-nemp lida e Ker-benn Bro Gerne, e 1939. D'an deiz ma tlee seni kleierigou ruz wenn ar Bleun-Brug kloc'h an tan eo a zontas : ar brezel a oa digor.

Hag ar Bleun-Brug ne reas ket e gendalc'h azot ken mat.

Ar Gouel d'weza en devoze graet an Aotrou Perrot gant ar Bleun-Brug eo hini Landreger e 1942. Pemp kant vloaz a oa ar maro an Duk Yann V. An A.



E Landevenneg : an A. Perrot o tigiñ Arvest « Yann Landevenneg » disklaret etre dismantrou an abati brudet.

Perrot a felle d'ezan kas ar Vretoned da zaoulina war bez an Duk mat a rentas Breiz eurus ha pinvidik, hag a zo beziet e iliz veur Landreger skoaz ha skoaz gant Sant Erwan paeron Breiz.

An eurvad en devoe da welout e Vretoned sentus outan atao, o tont niverus d'ar gouel, ha frealzet e voe e galon o welout eno, ken niverus ha ken kaer yaouankizoù ar Vro, tan ar garantez vro o v'vri en o c'halon, oc'h ober d'ezan eur c'haer a gurunenn.

Maro eo Tad ar Bleun-Brug. Ar Bleun-Brug a ra breman eun ehan, eun ehan hepken. Hogen dont a raio a nevez en dro an deiz ma vezo gwelet diskibien fea' an Aotrou Perrot o kenderc'hel d'ober Tro Vreiz...

H. C.

A greiz moulas an niverenn-mañ e teouomp da glevout eo lakaet an A. Chantal Fave, rener an YKAM da rener ar Bleun-Brug.

Eur c'helou laouch evit ar Vretoned. Feiz ha Breiz a glanis d'ar rener nevez wella gouezhemennou.



« Ho kortoz a ran gant levenez !... »
E oan o paouez lenn ar gerioù-se en
eul lizer a resevent digant an Aotrou
Perrot, va Mestr, d'an 13 a viz kerzu
pa deuas va fried d'am c'haout, eun drit-
tidigez evel n'em boa ket gwelet c'hoaz
en he daoulagad... Gant bec'h e lavaras :
— Klev... an Ao. Perrot a zo... maro !
Chom a raen stenet hep gellout dista-
ga eur grik na skuilh eun dael.

Hag evel eun den mantret, e sellen
c'hoaz ouz al lizer a oa em dorn, e lizer
diweza, a zigore dre ar c'honzoù-man :
« Ho kortoz a ran gant levenez ! » hag
ouz ar pellskriz a zegase ar c'helou skri-
jus ! Ke wir oa siouaz ! Maro oa an
hini a garen evel eun tad, hag e oan
ken tost d'e galon, unanet ma 'z oamp
hon daou gant eur garantez vrasoc'h
c'hoaz eget an hini a zo etre tad ha
mab : unanet e oamp dre ar spered !
Hag e chomen abafet o klask gouzout
penaos e oa maro va Mestr...

Gouzout a raen oa aet d'ar zul da cha-
pel Toull-ar-Groaz da lavarout oferenn

sant Kaourintin. E sonjen neuze e oa
bet skoet-trumm marteze, gant eun taol
gwad, rak meur a wech en devoa lava-
ret d'in :

— Gwelet a ri, eun deiz e vezin kavet
maro war an hent en eur zistrei eus unan
pe unan eus va chapelou... N'eo ket
yach' ken va gwad, ha bec'h bras am
eus o vale ! Ha koulskoude ret eo d'in
mont !...

Eun eur goude e klevis ar wirionez
skrijus : lazet e oa bet en eur zistrei eus
chapel Kaourintin Toull-ar-Groaz !...
Ne oan ket evit kredi oa bet drouk-lazet
Person kalonek Skrignag, ar beleg santel,
an den madeleus e kenver an holl, ar
Breizad birvidik, an hini gwella eus ar
vrezonerien, abostol Feiz ha Breiz !

War an taol, e seblantas din beza
beuzet en denvalijenn, o santout ez oa
eun nerz galloudus torret trumm ! Evi-
don-me hag a veve en e serr abaoe
daouzek vloaz, a gerze dorn ha dorn
gant an, am eus merzet ar gwall-daol-se
rak ar C'houlouenn, ar Sturier ma 'z
oa an Aotrou Perrot a oa tremenet !

Diahelet, e kemeris hent Menez-Are
a gavis en deiz se henvel ouz hini eur
c'halvar !

Sioulder ar maro, sioulder ar c'hav
a blave war ar menez, a blave en dro
d'ar presbital ken degemerus, hag en eur
dreuzi al liorz bihan e sellis dre gustum
ouz preneistr e gambr ! E zremm seder
n'en em ziskouezas ket !...

Er zal vihan, er zal elec'h ha tegemere
laouen atao e vignoned, astennet oa war
ar varv-skaon, e kousk ar maro !...

Neuze hepen, e harz e gorf yen, e
ouelis !...

Va zellou stag warnan, e c'hortozen
c'hoaz eun dra bennak, eur ger bennak
digantan, e prederien war e varo !...

Aet e oa eta gant, gouel Kaourintin
abred diouz ar beure da lavaret oferenn
Patron Kerne da chapel Toull ar groaz,
adsavet gantan trizek vloaz arak, pa
deuas da berson da Skrignag.

Aet e oa en hent gant e gurust bihan
goude beza laket en e sach' du eun tamm
bara sech... A-walc'h e oa evitan, ha
koulskoude an hent a oa hirr ha fenn :
peder leo mont ha dont !

Er chapel yen, goullou, e galon rannet,
Person Skrignag a oferennas dirak seiz
den hepen !

Pedi a reas evit e barrezionz keiz, la-
zet tan ar feiz e kalonou kalz anezo :
pedi a reas evit ar peoc'h, evit an dud-
se hag a strev ar strafuilh hag ar muntr
dre ar vro.

E welet a ran mat o tistrei d'ar ger,
— rak pet gwech n'am eus ket graet an
hent-se gantan, — o lavarout e chapelad
hag o prederia war e gefridi a bastor...

Souden eun ten a dazas ! An Ao.
Perrot atao gant e humvre marteze a la-
varas hepen :

— Petra zo ta ? » Hag eun tenn all
e ziskaras. Eur glemmadenn doanuis !...
Ar c'hurust, strafuilhet a semplas.

Traou souezus a zo a-wechoù er vu-
hez : Ne ocm ket e k'ithen va Mestr d'ar
mare skrivus-se ! Ha koulskoude d'an
eure-se, ma voe gourvezet war an douar,
beuzet en e wad, e oan o adlenn eus e
Eziri enanet, hag e sonjen : Pebez stour-
mer !... D'ar mare-se dres, er Stourmer
a goueze ! Kreizteiz e oa !...

Da zeiz eur diouz an noz, Yann-Vari
Perrot, abostol Feiz ha Breiz a reas e
uhand diweza hag a dremenas.

Hep anaoudegez eo bet kavet war an
hent...

Hogen, m'en deus gellet gwelout
edo ar maro gantan, sur oun en deus
kinniget e vuhez evit sily digez e Vreiz,
evit e barrezionniz hag e zskibien ni-
verus...

Maro skrivus a leverer ! Torfed hu-
dur dreist-holl evit an den fallakr en
deus kredet laza eur beleg santel, en den
a galon aour evel an Ao. Perrot.

Goude eur vuhez kaer, pebez maro
kaer kentoc'h ! Beva evit Breiz ha mer-
vel evit Breiz !

Beva dismeganset, dislavaret, ha mer-
vel lazet en eur lezel war e lerc'h, dirak
an dud, oberennou gouestlet da Zoue ha
da Vreiz : Feiz ha Breiz, Buhez ar Zeñ
ar Bleun-Brug, eun ti da Vamm Doue ;
chapel keltiek Koatkeo hep konta ke-
ment a boaniou korf ha spered, betek
e eur diweza !

Maro kaer evit eur stourmer evel an
Ao. Perrot kotezet war an dachenn, e
kreiz e vrud, e ene prest da n'jal eus
traonenn an daolou betek bro an eu-
rusted peurbadus.

Ar marose ne oa ket evit e sponta !
Ha n'en devoa ket lavaret d'in eun deiz.
« Me garfe mervel en eur prizon en
eul lavaret va chapelad pe war an hent
en eur ober va dever a veleg, evel Klao-
da Jegou, diweza person Koatkeo ha n'eo
ket em gwele !... Petra 'ri, eur stour-
mer a die mervel war dachenn an em-
gann ! »

Fromet e oan ouz e glevet o komz e-
velse, hag e liviris d'ezan !

— An diwezata 'r gwella ! Breiz he
deus ezomm a'e hantoc'h c'hoaz !

— Kaout a ra d'it ? Bah ! N'oun mat
ken da netra, re goz oun breman ! Eus
ar bed all me a bedo evidoc'h hag oc'h
harp'n holl da gendrec'hel gant an ero !

Hag e frote e zaouarn en eur vouz
c'hoarzin...

Ne oan ket evit kredi e vije deuet ker
buan all da wir ar marose evit va
Mestr. Morse ne vije deuet em spered
eun drouk-lazerez !

Hag epad ma chome va zellou war e
zremm gwenn-s'n ha difinv evit atao, e
verzen, evel n'em boa ket graet c'hoaz
dirak ar maro, tra wir an ene divarvel...
Santout a raen neuze ne oa ket maro va
Mestr, edo c'hoaz ganecomp e spered
kaer o c'hoazez warnomp !

E gorf a oa bet skoet, diskaret, met nann e ene. Eno eo ennan hor frealzigedez.

Ar sonj-se a dreuze va spered en norveziou d'weza a dremenis e tal kori va Mestr...

Gwelet em eus ivez pegen karet e oa : e vignoned o tiredet eus pevar c'horn a Vreiz, koz ha yaouank, o ouela evel bugale kollet ganto o zad, o saludi evit ar wech diweza ar soudard kouezet war dachenn an emgann, evit e Zoue hag e Vreiz !

Choant hon devoa bet o divijê gellet e holl vignoned gwelout e zremm betek ar mare ma vije serret warnan an arched, e zremm peoc'hus ha miret kaer. Dre c'hras Doue, penn ar beleg gredus hag ar Breizad kalonek a jome fresk evel hini eur zant !

Mare fromus ivez gwelout an Ao. 'n Eskop Duparc e unan stouet dirak korf e zervicher feal, an daelou en e zaoulagad !

D'an abardaez hon eus kaset hon Tad da Goatkeo... Eno, e lechen eur beleg santel eveltan, maro eveltan, merzer eveltan, eo en devoa goulnemet ober e gousk diweza (1) e skeud Ti Rouanez Menez-Are.

Graet eo bet ho youl, Mestr !. An heol a skede epad ma raemp hent ganeoc'h evit ar wech diweza, warzu ar chapel goant-se hoc'h eus adsavet en he c'haer d'an Itron Varia, e traonienn didrouz Goatkeo, deuet da veza, drezoc'h eul lec'h, eun ano hag a skedo keit ha ma vevo Breiz !

Epad ma heuliemp an arched ho touge d'ho pezh, dre ar wenojenn-se a gerze dreizi ganeoc'h ar prosesion da hanter-Eost, va c'halon a lammas pa glevis Roman Divi, ha Gwenael, an tri gloc'hig ho poa laket e tour skañv Goatkeo, evit gervel an dud war 'n-hed teir leo. Oue-

(1). — Setu amañ skrid ar bapereñ a lezas an Aotrou Perrot warlerc'h e varo :

« Karout a rafan a' walc'h, e vefe bezlet va c'horf, er c'horn-tro etre chapel diavêz I.-V. Goatkeo hag e chapel diabarz, e tu ar c'huz-heol dirak prenestr sant Divi.

Ha war va bez e c'hellfec'h evit diskouez va devoñon d'ar Werc'hez, lakat ar

Luc'hskedenn af bajenn 18, hag a Ziek ouez an Ao. Perrot o lenn e vreviel, azezet war mogerioz koz chapel Goatkeo, e weler mat al lec'h m'eo beziet : en tu kleiz da Werc'hez Goatkeo, dirak ar prenestr.

la a raent ho sklerierigou. Koulskoude, kaout a rae d'in e strevent dre o daelou eul levezne a varadoz, evel m'o dije bet c'hoant da lavarout en ho lec'h :

« Ho kortoz a ran gant levezne ! »

Hag e kasent d'in sonj ivez eus at c'homzou-man ho poa ken alies gwech distaget, Mestr doujet, en ho kalvaden-nou da zikour sevel chapel Goatkeo :

An hini a zavo ti d'ar Werc'hez

Er bed man,

Ar Werc'hez a zavo ti d'ezan

Er bed all !

Hag e gwirionez, dal m'ho pezo skoet war dor ar baradoz, he devozo lavaret ar Werc'hez d'He Mab :

« Dre ar c'horf en deus Ho touge,

Dre ar laez en deus Ho maget,

Dre an diavêc'h o deus Ho luskellet,

Digorit d'ezan Me ho ped ! »

Hag an Doue maro war ar groaz en devozo respontet d'E Vamm :

« Ra vreo deuet mat er baradoz

Abostol Feiz ha Breiz ! »

Pedenn Bleimor da Dadou ar Vro a zavas neuze d'am spered :

P'emaomp skuit el labour, d'hon harpa

[darnijet,

Roit d'eomp nerz e kreiz hon anken,

Gwirantet Breiz da vruken !

Mestr, al le a reomp hizio, ni ho tiskibien glac'haret, e talc'himp atao d'ho mennad ha d'ho kourc'hemennou.

Gant muioc'h c'hoaz a feiz, a oanag hag a nerz-kalon e kerzimp breman war an hent hoc'h eus diskouezet d'eomp, hag a zo h'izio santeloc'h ha skedusoc'h p'eo ruziet gant ho kwad a verzer !

Kenavo !

Kenavo an deiz m'ho klevimp adarre gant ho mousehoarz seder, o lavarout d'eomp war dreuzou ar baradoz komz an degemer mat :

« Ho kortoz a ran gant levezne ! »

HERRI CAOUISSIN

skrid-mañ :

Pa vevloc'h Mañ, en he léz,

Va eskern a' drido em bez !

Eno e gwask mogerioz ti nevez an Itron Varia, e karfen ma ne vez ket re zies... ober va c'houk diweza ! »

Y.-V. Perrot

Gwerz war Maro an Aotrou Perrot



an ton man hag eo hini BLEUNIOU
o TREMEN, a blijê kalz d'an Ao. Per-
rot. Setu perak eo bet dibabet gant
barz ar werc'hez.

Labousig o n'jal diwar lein ar menez,
Lavar d'in-me : « Ganez, petra 'zo a-nevez ?
Ma klevan-me du-hont, en oabl, eun hirvoud bras,
Ha kleier ar menez, dre holl o seni glaz ?

Ma klevan-me hirio, e-lec'h klêr skintin,
Ar glaz o seni forz, deiz gouel sant Kour'ntin,
Petra 'zo a-nevez, war lein Menez-Are ?
Lavar d'in, labousig, o lavar hep dale. »

— Ma klevet o sevel, du-hont, a-us d'ar reo,
Kañvou an tri gloc'hig, e chapelig Koadkeo ;
Ma tregern ar menez, gant hirvoud ar c'hloer,
Kañv bras a zo hirio e bro ar brugiêr.

An hirvoud a glevez, eo da Vreiz o leñva,
O leñva d'eur beleg, he difennour gwella.
Maro 'n Aotrou Perrot, ar Breizad kalonek,
Abostol Feiz ha Breiz, Mignon ar brezoneg.

Evel eun oanig mat, gant eur bleiz kounnaret,
Aotrou Person Skrignag, siouaz ! 'zo bet lazê.
Merzeriet didruet, hep eun den d'e sikour,
Nemet eur bugel kêz, nemet eur paotrig paour.

D'an daouzek a Getzu, abred diouz ar m'ntin,
D'e vaskod bihan, war hent sant Kour'ntin,
Aotrou Person Skrignag laouen a lavare :
« Va faotrig, hir an hent ! Mall, mall eo d'eomp bale !

« Diou leo hon eus d'ober, an hent-hou a zo fall,
« Berr eo da ziveter ha va re-me a vrall.
« Deomp eta, va faotrig, deomp hon daouig timat,
« Pe er chapel du-hont, e vimp re ziveter. »

E chapel Kaourintin, er beure-se kent yen,
E voe oferennet dirak seiz den hepken.
Ar Person glac'haret, ha rannet e galon :
« Doue mat ! emezañ, truez, truez warnon !

« Truez am eus ouzoc'h va farzeioniz ker,
« E chomfec'h-c'houi bouzar ha disebtant er gêr,
« P'emañ ar brezel kriiz, evel eur mor diroll,
« O venna gouelodi ha flastra ar bed holl.

« Ha ne welit-hu ket, emañ, hirio an deiz,
« Ar maro hag ar spijet o plava 'us d'hor Breiz ?
« Setu ma lavaran eo mall d'ar gristenien,
« Pedi ha pedi start, endro d'o beleien.

« Pedi ha pedi start, 'vit an dud-se zoken
« Hag a vez hor flastra evel torfetourien,
« Ma plijo gant Doue o dizalla eun deiz,
« Ma lugerno dre holl, heol benniget ar feiz ».

Goude eur bedenn c'houek da baeron Bro-Gerne
Bremañ, war-zu ar gêr, dinec'h-kaer e kerze.
Ar c'hurust 'n eur c'hoari, ar beleg 'n eur bedi.
Warno 'us d'ar menez, eun heol ruz o skedi.

Eun heol ruz a skede en eun oabl morlivet,
A-z'oc'h menezion ruz skornet ha skarnilet
Ha war hent ar beleg an « ave » a fuilhe.
Ha Gwerchez vat Koadkeo, laouen, o c'hutuilhe.

Hag e weled neuze, dre ar parkou, a-dreuz,
Eun den iskis o vont, o heda an hent kleuz,
Evel zul labous preiz, a blavo eus ar vann
War eun evn'g dinoaz, souchet e-skeud al fann.

Hag ar beleg santel a lavaras neuze :
« Va faotrig, deus amañ ma klevi ganeit-me :
« Hirio 's aus trizek vloaz m'emaous er barrez-mañ,
Ofern sant Kaourintin 'vod va ofern gantañ. »

A-vec'h ma voe gantañ e gomz pet-lavaret.
Diwar ar c'hleuz, er c'harz, eun tenn a zo tarzet.
Met an Aotrou Perrot n'en devoe droug ebet :
« Petra 'zo ? » emezañ, hag hen dinec'h bepred.

Kerkent hag ar gomz-se, eun eil tenn a fuc'has,
Hag ar beleg santel, war an hent a ruihas,
E benn treuz-didreuzet hag e wad o redet.
O welout kement-all, ar c'hurust 'zo semplet.

Piou en dije kredet e ve kavet e Breiz,
Eur muntrer ken fallakr, eun torfetour, eur bleiz,
Da daga evelse, o kuz, eur beleg paour
Eun den ken direbech, eur Breizad kalon-aour ?

Gwir Breiziz, d'an daoul'n, rak me 'wel o skedi
Kribennou an Are, an Nefiv o tegeri,
Gwerchez d'namn Koadkeo hag holl sent Breiz-Izel
A zo o kuruni o servicher fidel.

Dirak korf ar stourmer diskaret 'kreiz e vrud,
Eus pevar c'horn hor Breiz, e tired eur bern tud.
E-pad tri dervez leun, Breiz a-bez, o leñva,
A c'houlenn d'gantañ, eun ali diweza.

War zremm ar Breizad koz, war e dal roufennet,
Peoc'h kafvus ar maro, bremañ 'zo diskennet.
Ha kent diskenn er bez, mignoned a bep bro
A lavaro d'ezañ o c'houeka « kenavo ».

Kenavo, tad karet, n'ho kwelimp mui er bed,
Digor frank ho kalon ha dor ho ti bepred.
Met eus barr an Nefivou c'houi a reno bremañ,
Ho tiskibien feal, war henchou ar bed-mañ.

Ha kaer en do ar bez, kuzat ho korf maro,
An eñvor ac'hanoc'h birviken ne varvo.
Keit ha ma vevo Breiz c'houi 'vezo enoret,
Meulet, doujet, karet, gant an holl Vretoned.

D'ar bemzek a Gerzu, e Koadkeo en de-z-se,
Ne oa ket eur Breizad nag eun den na ouelje.
Ronan, Divi, Gwenael, an tri gloc'hig zoken,
A strinke truezus o c'hlemm en avel yen.

A-us d'ar prajou gleb, hilboud an doureier,
E veske o hirvoud, gant kañvou ar c'hleier,
Hag an evnedigon, war ar gwez diskabell
A fistilhe klemmus, tro-war-dro d'ar chapel.

Ha te, turzucell goant, hag a gane bep bloaz,
Da geñver hanter-east, ha kana a ri c'hoaz ?
Mantret-holl e chomez kludet uhel er gwez,
Hag o c'houlenn perak o tigoror eur bez ? (1)

An arched a welez, mantellet war ar reo,
A zo ennañ kousket, d'azezour Koadkeo,
Hag a c'houezas buhez el lec'h mañ ken distro,
En enor d'ar Werc'hez, Rouanez vat hor Bro.

Goulennet en doa bet beza beziñ amañ
Ma tigeueste gantañ, mervel er barrez-mañ.
Ha marvet eo, siouaz ! drouklazet 'kreiz an hent,
Ha merzer eo marvet, evel ma varv ar sent.

Aotrou Perrot karet, kouskit dinec'h, e peoc'h
E skeud ar chapel-mañ, ken kaer savet ganeoc'h.
Breiziz, war ho roudou, a-vagad, a gerzo ;
Ho pueh, ho maro, bepred o c'heñnerzo.

Pa vo diouz dremm ar bed, tec'hiñ ar arne du ;
Pa vo heol flamm ar peoc'h o skedi a bep tu,
Bretoned a vil-vern, amañ a ziredo
Hag enno, da viken, hoc'h eñvor a vevo.

LAOUENANIG BREIZ

(1) Bep bloaz, da hanter-east, e-pad an oferenn-brad, e Koadkeo, e veze klevet eun durrucell o kana er gwez, a-z'oc'h an soter. Ha so rae our blijadur vras kenan d'an Aotrou Perrot.

ANTERAMANT AN AO. PERROT

D'ar 15 a geŋzu e voe graet anteramant an Ao. Perrot e Skrignag, pennrenet gant an Ao. n' Eskop Duparc e-unan diredet eus Kemper, d'e 86 vloaz, eun amzer evel a rae, evit rei d'e veleg kouezet war dachenn an enor, testen e garantez hag e anoudegez vat.

An Ao. Duparc, prefed-meur Roazon en devoa digaset eus e-berz an Ao. Dezarrois mignon bras d'an Ao. Perrot, ezel eveltan eus « Strollad Kuzulier Breiz » (Comité consultatif de Bretagne).

Endro d'an Ao. n' Eskop, daou vikel vras, an AA. Juncour ha Moenner, hag eun 60 beleg all, en o zouez meur a chaloni : an AA. Goasguen ha Fave, eus an Oberou Yaouankiz, Mear, Fener eus an Kastell-Paol, Abguillerm, person Rekourans-Brest, Rannou, ensellour ar Skoliou kristen. An Ao. Auffret person Bolazeg a ganas an oferenn.

Er c'hañv, e kichen ar gerent hag an itron Loac eus Plougerne, an Ao. Queguiner kure ar barrez, Herri Caoussin sekretour ar Bleun-Brug, Loeiz ar Floch rener « Studi hag Ober », Yv. al Floch kelenner, hag all...

War o lerc'h e veze gwelet Ao. Maer Skrignag hag e guz, an AA. Mocaer eus Strollad Kuzulier Breiz, Fouere rener ar « Bretagne » R. Delaporte, pennrener S.-B.-B., X. de Langlais eil-rener ar Bleun-Brug, V. Seite, Y. an Diberder, Mark ar Berr, Gueguen kuzulier a Blougerne (ha pet all a pennou-bras hag hon digatezo ma n'hellan ket o diwel holl).

An iliz hag a zo frank, a oa leun : ouspenn ar barreziois, kals mignoned d'an Ao. Perrot eus ar parrezioù m'oa bet eno kure, eus Plougerne dreist-holl, hag eus pevar c'horn hor Breiz.

Eur bobl eo a vije bet e Skrignag en amzerioù asoc'h.

An aotrou n' eskob Duparc a gemeras ar gomz en iliz, ha n'oufemp ket ober gwelloc'h eget lakaat amañ warlerc'h ar brezegenn gae ha frealzus a strinkas eus e galon a dad :

« Je viens prendre part à votre deuil, et je commence par vous dire l'horreur que m'inspire comme à vous-mêmes l'assassinat dont votre dévoué recteur vient d'être la victime. L'homicide est un crime, quand il n'est pas un acte régulier de la justice humaine. Dieu nous a dit : « tu ne tueras pas ». Le meurtre accompli dimanche à Scrignac, au sortir de la messe, est un de ces actes que la conscience humaine condamne formellement dans le monde entier.

Je plains la famille du bon Monsieur Perrot et je partage sa tristesse. Je plains également la paroisse de Scrignac, qui avait en lui un pasteur plein de zèle et d'intelligence, un prêtre qui n'a jamais reculé devant l'accomplissement des devoirs de son ministère. Son esprit élevé, sa science sacerdotale, sa connaissance parfaite du

breton, son éloquence dans les deux langues lui assuraient une autorité et une influence que vous avez tous constatée. Je lui rends le témoignage qu'il remplissait consciencieusement toutes les obligations de sa charge.

« Il avait une passion ardente pour la cause bretonne qu'il aimait à soutenir dans sa revue Feiz ha Breiz, dans ses articles culturels, dans le congrès de son Bleun-Brug et jusque dans sa belle Vie des Saints. Mais s'il aimait la Bretagne, il servit loyalement la France avec un esprit de sacrifice aussi patriotique que sacerdotal et je connais des blessés qui lui ont gardé une profonde reconnaissance pour les soins qu'il leur a donnés sans se lasser. Voici d'ailleurs une citation qui prouve assez sa vaillance :

« Perrot Jean-Marie, brancardier au groupe des brancardiers divisionnaires 40, s'est présenté comme volontaire pour évacuer sur brouette un blessé urgent sur une route très violemment battue par l'artillerie et malgré les gaz toxiques, il a réussi à accomplir la mission dont il était chargé. »

Je prie de tout cœur, et avec confiance, pour le repos de son âme.

C'est une chose effrayante d'être jeté brusquement devant le tribunal du Souverain Juge. Monsieur Perrot y était préparé. Il venait de dire la sainte messe, dans laquelle il avait prié de toute son âme pour vous, pour ses parents, pour la Bretagne et pour la France. Dieu lui aura fait bon accueil comme à un serviteur fidèle. La Sainte Vierge, dont il a ranimé le culte et restauré la chapelle à Coatquéau, lui a porté secours à l'heure du sacrifice suprême. Nous l'invoquons tous avec confiance :

Et quand ma dernière heure Viendra fixe mon sort, Obtenez que je meure

De la plus sainte mort. Sainte Anne et Saint Yves étaient là et tous les vœux saints de Bretagne pour l'aider à franchir le tunnel de la mort en offrant ses souffrances pour le relèvement du pays.

Sa mort tragique donne au pays tout entier une grande leçon : la leçon de l'union de tous les citoyens nécessaire pour le salut de la France. Les partisans de la guerre civile nous mèneraient aux abîmes. Unissons-nous autour du grand chef que le pays s'est donné, et prions avec reconnaissance pour tous nos morts de la guerre.

D'an abardaez mignoned feal an Ao. Perrot hen ambrougas evit ar wech diweza betek e « wele-douar », e Coatkeo. An AA. Dezarrois ha Mocaer, hennez e galleg, hen-man e brezoneg, a lavaras d'ezan eno ger fromus ar c'hiniad, a lenno'h warlerc'h.

A hend all, nebeut a don, nebeut a sked, dres evel m'hen dije bet c'hoantad e-unan an den dilore'h ma 'z oa an Aotrou Perrot.

Er c'halonou edo ar c'hañv ! Hon tad eo a gasemp d'e vez.

A-wechou muioc'h a c'hoant d'emp d'her pedi eget da bedi evitan. Diou wech ankeniet : o koll eun den evel an hini a ouelemp, hag o sonjal e stad rezeudik hor bro a c'heller enni breman lakaat an tan, laerezh ha laza an dud wella, didamall ha direbech c'hoaz mar plij ! »

N'eo ket ar pedennou o devez graet diouer d'an Ao. Perrot, abaoe e varo, eus

pevar c'horn ar vro.

Seiz oferenn a zo bet lavaret evitan war aoterioù ar seiz sant o deus diazezet seiz eskopti Breiz, e Kemper, Kastell-Paol Landreger, Sant-Brieg, Dol, Sant-Malo ha Gwened.

Er zervij bras a voe kanet evit Tad ar Bleun-Brug en iliz Sant-Jermen Roazon, d'ar 27 genver diweza, an Ao. Abel Bonnard ministr an deskadurezh a gasas eun c'hamad eus e berz evit renta enor d'ar Breizad-meur a zo a-vreman e anô, skedus e istor Breiz.

« Roit d'ezan, va Doue, an diakuiz peurbadus. Ha ra baro warnan bepred Ho sklerijenn. »

AR PREZEGENNOU E KOATKEO ...

KENAVO
D'AM
MIGNON
KOZ...

gant
Per Mocaer



Kenvroiz ker,

N'emaon ket o vont da ober eur brezegenn d'oc'h ; ne vijen ket evit hen ober strafilhet ma 'z ont c'hoaz gant an taol spontus en deus dighafrantet ken trumun diganeomp hor mignon mat an Aotrou Perrot. Eur c'hiniad ankeniet ne vo ken ; unan eo, avat, hag a sav d'am diweuz diouz kreiz va c'halon koeñvet gant ar glac'har. An daerou a oar komz intivez, ra vo trawalc'h ganto hizio.

En denvalijenn ez omp beuzet enni, eun dra a welomp skler koulskoude : ar c'holl grevus ez eo evit hor Bro garet, maro ar

beleg mat hag ar Breizad penn-kil-har-troad a ouelomp kañv d'ezan, bodet tro-ha-tro d'e vez. Eun toull digor-frank a zo en hon touez, penaos leunia anezan ?

Diou garantez a vage er bed-man : hini ar Feiz hag hini Breiz kemmesket o diou en eur seurt mod, ken en e galon, ken en e spered, ma oant deuet da veza nemet unan. An iliz he deus bet ennan eur servijer gredus a boanias evit a laz-korf a-hed e vuhez daoust d'an holl skoilhou a gavas, s'ouaz, kement anezou war e hent e-doug e abostolorez dibaoez. A hend-all, n'ankounac'ha't ket pegement en deus gouzanvet hep termal evit silvidi.

gez Breiz, hor paourkaez Bro ken gwall-gaset gant an darvoudou, hag he yez, me-lezour sakr hec'h ene, hekleo skiltrus ar c'hantvedou aet da anaon ha buhez gwir spered ar re a zeu'o war o lerc'h. Ar pezh a zo bet graet gantan a dle beza desket d'an holl hag a vezo lavaret gwelloc'h hag hirroc'h pa vo deuet ar c'houlz. Evelato, anat eo ar c'houlz pell-vo ez eo bet e gwirionez « Doue ha Breiz » e c'her-stur war dachenn e striv pemdeziek ; « Feiz ha Breiz » na oa ket hep muiken' ano ar gelaouen a rene gant kement a skiant hag a galon, hini e gefridi war an douar ez eo bet ivez.

E vuhez n'eo ket bet bevet en aner, e varo ne vezo ket difrouez kennebeut. Ar stourmer koz a zo aet diouzimp, gwir eo, galvet gant an Ao. Doue d'eur vuhez welloc'h en Neñv, kaset d'eur Vreiz klokoc'h ha santeloc'h er Baradoz e-touez ar Sent koz a zo bet a holl viskoaz erbedourien hor Gouenn. Beten deus breman e c'hopridigant madelez didermen an Tad Holl-Challoudek ; e skouer, avat, a chomo ganeomp : lugerni a ra breman evel eur steredenn arus d'hor pennou d'skabel, devi a ra evel eun tan sakr en hor c'halonou d'hor sklerijenna, d'hor c'hennerzi ha d'hon henna war ar wenodenn ziaes, striz, a gavomp e roudou warni... hag a gas d'an Trec'h. Dirak ar bez nevez-digor-man greomp, Bretoned, al le a galon

da gendrec'hel gant e labour santel ha da gas da benn an ero en deus boulec'h. Ra roio Doue d'omp an nerz da veza heñvel outan evit mad ar Vro hag hec'h holl vugale. Keit ha ma chomo war enaou ar goulou entanet gantan, Y.-V. Perrot ne varvo ket, zoken war an Douar.

Mignon ker, da welout a ran c'hoaz gant daoulagad va c'halon evel ar wech diweza ez omp bet asamblez. Eur mousc'hoaz madelezus a c'hounrije war da z weuz, ha da galon aour war eun dro gant da spered lemm a skedez war da zremm. Breman emaoût war-nez beza astennet da gorf marvel er bez toulet e douar santel hor bro, e-kichen ar chapel az peus savet gant kement a boan a varo da vezo. Na docnuz eo seurt d'ispart ? ! Doue, avat, a oar gwelloc'h egedomp-ni 'pezh a ra. Ra vezo eta sevenet e youl doue ! da varo oa marteze ezomm anezan evit silvid'gez Breiz. Mar deo evelse, fe a vezo an hini diweza o klemm.

Kousk e peoc'h, difennour ar Vro, skoazeller ar re zister ha dismeganset, tad karantezus hor yaouankiz vreizat ; en em ranna a reomp evit kendrec'hel da labour ha skign da gelennadurez. Eus lein an Neñv, e-mesk Sent koz ar Vro, ped evitomp, ped evit Breiz !

Yann-Vari Perrot, kenavo er Baradoz !

PER MOCAER

KENAVO

A

L'ABBÉ

PERROT

par A. Dezarrois

Au nom de M. le Préfet Régional, au nom du Comité Consultatif de Bretagne, dont vous fûtes l'un des membres écoutés et respectés, j'ai déposé ce matin sur votre cercueil, Monsieur le Recteur, mon cher Abbé Perrot, une couronne mouillée de nos larmes.



Devant cette chapelle qui est votre œuvre et dont vous avez fait l'un des joyaux de notre architecture renouée, en ce lieu de beauté où sont venus, après une longue marche derrière l'humble char pèlerin qui vous conduisait à ce hâvre dernier, paroissiens, amis et compagnons de lutte

les plus près de votre cœur, en cet instant atroce de la séparation terrestre, j'ai mission de vous adresser un ultime Kenavo. Je ne dis pas un Adieu, dans la certitude où je suis qu'en un ciel mystique et celtique nous nous retrouverons autour de vous, comme à l'un de ces rendez-vous passionnés et familiers auxquels vos Bleun-Brug nous conviaient depuis près de quarante années, à votre cri de ralliement : **Feiz ha Breiz**

Il ne sera point prononcé ici de paroles officielles. Les seules auxquelles vous pouviez tenir, nous les avons recueillies ce matin, dans votre église toute glacée et deuil. D'une chaire cent fois embrasée par votre parole de flamme, la plus haute voix du diocèse porta sur vous ce jugement : Défenseur ardent de la Patrie bretonne, de sa langue, de son histoire et de ses pures spirituelles, vous fûtes d'abord un irréprochable pasteur des âmes.

Ce témoignage, nous y tenions car, en ces jours sombres, on tue d'abord, on déshonore ensuite. D'autres plus autorisés étudieront plus longuement votre action bretonne, mais j'ose dire qu'elle est à nous et que par elle vous appartenez à tous. Aussi réaliserez-vous ce miracle de nous grouper unanimes dans l'affliction.

Quels exemples avez-vous données qui ne fussent que charité, altruisme, bonté légendaire ? Comptiez-vous des adversaires ? Il se peut... Pouviez-vous avoir des ennemis ? Ceci nous paraîtrait impossible. Je n'entends depuis ce matin parmi les larmes qu'un cri : Cet apôtre d'une double foi n'avait que des amis ! Cependant, comme Judas se révéla, il s'est trouvé un être, tapi, bête vile, derrière un talus pour assassiner un prêtre, un vieillard, qui cheminait avec un enfant sur une voie écartée... Nous érigerons une Croix Celtique en cet endroit où son sang précieux baigna notre vieille terre, mais aujourd'hui, dans le sentiment de l'impuissance où nous sommes, nous ne pouvons que contracter les poings, serrer les dents.

Vous veniez de célébrer, dans un oratoire par vos soins restauré, un office pour l'évangélisation de la Cornouaille Armoricaïne. Prosterné devant votre dépouille, ce matin, j'ai demandé au prince des Sept Saints de Bretagne pourquoi il avait laissé perpétrer ce crime. Je crois avoir compris que je n'avais pas à connaître les desseins divins et qu'il faut pour les plus nobles causes des héros et des martyrs. Notre calendrier s'enrichit désormais de votre nom inscrit au mur lumineux du nouveau Panthéon breton, dont sous les efforts de tous, nous voyons s'élargir toujours plus profondes et plus sûres, les fondations scellées du sang des combattants qui tombent...

A l'heure tardive d'un doux après-midi d'automne, j'avais entraîné ici, voici trois

mois à peine, deux amis que vous aimiez pareillement. Nous venions vous surprendre, comme il était d'usage au presbytère de Scignac, auberge de l'amitié, de la charité, de l'idéal. Vous étiez descendu avec nous dans ce vallon. En est-il, dans nos montagnes, qui soit d'une attirance plus profonde, plus peut-être de cette poésie inintelligible à qui ne s'est pas éveillée à la vie sur le cœur d'une mère bretonne ?

Ce n'était pas le même soleil pâli, endeuillé, qui va, dans le soir profond, s'effacer derrière la colline, mais une lumière de couchant rose, vous éclairait délicieusement, pendant que vous faisiez les honneurs de ces lieux... Nous parlions de leurs embellissements futurs...

Ne fallait-il pas parfaire votre œuvre ? Et je vous disais : « Ce saint homme tombé sous les coups d'un assassin, dans la tourmente de la Révolution, que vous avez voulu honorer en le représentant là, en son gisant de granit, je le verrais mieux au milieu de cette allée de verdure, devant l'autel de plein air... Et un jour, le plus tard possible, vos disciples poseraient à côté d'un autre gisant de pierre. Le bon Recteur Perrot dormirait de son sommeil éternel à côté du Recteur Jégou, dernier curé de Koaatko, il y a cent-cinquante ans. »

Et voici là, en ce même endroit exactement un siècle et demi après, votre corps déposé sur ce tapis de verdure, victime d'un crime identique. Votre visage dans ce beau soir, souriait de finesse et aussi de cette modestie admirable qui l'éclairait juvénilement tandis qu'un doigt sur la bouche, en un geste de secret, vous m'inclinait cet angle plus discret où vous souhaitiez voir creuser votre tombe. Comment croire que votre désir serait aussi vite exaucé et que nous allions, hélas ! vous laisser seul, sous ce gazon ouvert, votre devoir terrestre interrompu, tandis que nos pas remonteront vers les pauvres tâches des hommes.

Notre-Dame de Koaatko, nous vous confions les restes mortels de notre ami. Il fut votre serviteur et l'un de vos chefs. Sa foi, sa ténacité restaurèrent votre culte auprès de cette fontaine. Nous y reviendrons un 15 août, pour votre pardon, dans la paix retrouvée.

De tous les « plus » millénaires de l'ancien duché, précédés dans l'air par leurs vieux saints qu'il a tant aimés et célébrés, les amis, les admirateurs de l'abbé Perrot, qui furent au rendez-vous funèbre de ce jour, et tous les autres qui, dans leur cœur, auraient voulu apporter ici leur hommage, s'y retrouveront. Les visages seront sereins et heureux, car à Koaatko, haut lieu où désormais soufflera l'esprit breton, s'érigera alors le monument que notre reconnaissance et notre culte font le serment d'élever à sa mémoire.

ANDRÉ DEZARROIS

Koaatko, 15 kerzu 1943

BREIZ E KANV

Tud a zo ne gompren ket a valc'h o zalvoudegez, nag al levezon o devez bet war o amzer, ken ne vezont diskennet er bez.

Brud en deus bet an Ao. Perrot epad e vuhez. Nag a bet koulskoude ha n'o doa nemet fad d'ezan. D'hor Zalver e veze rebechet e geria-dean Nazareth ! Daoust hag eun dra bennak a zoare a c'hell dont eus Nazareth ?

Pa gomec'h da dud a zo eus an Ao. Perrot e veze dioust pe war o spered pe pe war o zeed, heuvelep rebech : Per-son Skirgnag !

E barrezoniz o-unan, gwelet ha komprenet o doa tra valc'h eus pesont mezer da graet ar beleg a zegas samm o enbou epad trizek vloaz ?

Souezet e voent moarvat pa weljont delz an Interament kement a dud o tegouezout ha kement ha bennon bras, aotrou 'n Eskop hag al, o tont da zougen kanv da berson o farréz.

Pet ha pet kapt all a vije bet c'hoaz e Skirgnag m'o dije gallet mont.

Hel lavarout a c'heller, kement Breizad a zo chomet en e galon eun neudenniz breizek a zo bet gloaze gant maro an Ao. Perrot. Kement hag e deus kollet hor Bro unan eus he gwella mibien.

Mantrus eo e vije bet kavet e Breiz eun dorn evit rei taol ar maro d'eur beleg par da hennez.

Mantrusoc'h eo e vije bet hiniennou o kredi sevel o mouez evit « gwalc'h » fal-lagriez ar muntre ha stlabeza enor an drouklaset.

Stlabeza ? En em stlabeza o unan hag en em zize-nori n'o deus graet ken.

Enor an Ao. Perrot a sked, ha skedi a ralo kelt ha ma vezo eur Breizad beo ! Hogen perak dale gant teodon fall ?

Hag ar boan a dalv stlepel mein ouz kontent ki a harz ? Mall eo ganimp lakaat dirak daoulagad al lenner unanik bennak dre douez kant all, eus ar skridon kaera an eus kavet e karetennou Breiz diwar-benn ar beleg en deus roet d'e feiz ha d'e Vreiz goude testen e vuhez, testen e varo.

O zri eo hon defe karet lakaat aman penadour froum an Aotrou Capdallaguet er « Chourrier » ! Setu da vhanas ar c'henta anezho :

Laissez-moi vous dire tout mon chagrin. D'autres, et nous-mêmes un jour au « Courrier », s'étendront sur son œuvre de cinquante ans, ses luttes, ses victoires, peut-être ce qu'il eut d'excessif dans son amour sans limites pour la Bretagne, amour à certaines heures durement exclu-sif... Aujourd'hui, nous ne voulons voir que l'âme de cet apôtre sacerdotal, toute purifiée par l'effusion du sang et par la grâce de Dieu, Père des miséricordes.

Comment oublierai-je la journée pas-sée sur la grève de Plouneour-Trez, il y quarante ans, avec ces amis enthousias-tes, l'abbé Perrot, l'abbé Jean Roudaut, et les autres, certains de rénover l'amour de la Bretagne dans le peuple breton, impatients d'action, heureux d'avoir fon-dé, face aux rochers indestructibles, une petite feuille — ar « Chorn-boud » — auxi-liaire de Feiz ha Breiz, auxquels nous pro-mettons les espoirs et les services les plus beaux ? Comment négliger cette joie jeune, dédaigneuse des fatigues et des contingences qui enssoleillaient les entre-prises confiantes de notre inexpérience, qui faisait paraître tout naturel, à ce chef né, l'ordre de traduire en français le dra-ma Moeh er goed, de Job er Bayon, dans un délai de vingt-quatre heures, et de l'obtenir à point nommé, — à la vive sur-prise de non-initiés ?... Si depuis nous n'avons pas suivi le « Maître » dans tou-tes ses voies, si l'avenir devra décanter ses initiatives passionnées, opiniâtres, mais

toujours de bonne foi, la Bretagne cepen-dant se souviendra de ce fils ardent et sacrifié, à qui elle doit tant.

D'avoir, avec son très aimé recteur M. Cardinal, à Saint-Vougay, ranimé Feiz ha Breiz, deux fois éteinte, — d'avoir relevé le théâtre breton par ce coup de maître d'Alais al lounn, suivi de tous les suc-cès que l'on sait, d'avoir propagé par les festivités annuelles du Bleun-Brug l'es-li-me de la langue, des traditions de la foi bretonnes dans les élites et dans les mas-ses, — e. d'avoir persévéré jusqu'à la mort, laissant derrière lui des phalanges compactes et résolues, toutes dévouées à la renaissance du vieux pays aimé, — ce n'est pas un mince mérite. En Finistère tout au moins, nul n'a plus fait, en son temps, pour réveiller le sens breton.

Mais par-dessus tout, M. Perrot garda le sens sacerdotal. Nous n'en citerons que trois témoignages mais qui éclairaient toute une âme et une vie.

Un témoignage matériel : N.-D. de Koat-keo, sa chapelle délicieuse, qu'il ré-avait d'enrichir du tombeau magnifique de ce confesseur de la foi, l'abbé Jégou, mort pendant la Révolution, et dont il avait fait le centre d'un pèlerinage marial plein de promesses déjà. Puis, l'apostolat des incroyants : par la splendeur et le rayonnement de sa foi chrétienne, par la sympathie qu'il répandait autour de lui par son activité bretonne, il a conquis des âmes à Dieu ; on se rappelle avec émotion la conversion du jeune poète de la Cor-nouaille des Monts, que seul, semble-t-il, il pouvait réussir à jeter une âme dans le sein de Dieu, quel rêve et quelle gran-

deur ! Enfin, en septembre dernier, dans une lettre où il nous racontait des faits poignants, le vieux lutté — 67 ans : qui l'aurait pensé ? — navré par l'incroyance et par les perversités, finissait sur cette plainte douloureuse : — « Et que me reste-t-il à faire, si impuissant, sinon de pleurer sur des ruines ! Mais travaillons et pri-sons ! » Tout son espoir n'était qu'en Dieu, et son œuvre lui semblait si petite...

Monsieur Perrot a été frappé quand il venait de finir la messe de saint Corentin, le premier évêque de Cornouaille né en Cornouaille, le principal apôtre de la foi catholique dans la région. Il a succombé le soir de la fête, à l'heure de l'an manue rendu à Dieu le témoignage du sang, qui est celui du plus grand amour et qui purifie sur le champ la victime ? Aujourd'hui, nous l'ignorons. Mais nous savons bien qu'immolé par la haine aveugle, il aura été reçu par l'Amour infini et que, perdant en ce monde un de leurs fils les plus fervents, la Patrie et l'Eglise compteront devant Dieu un noble intercesseur de plus.

N'eo ket eus displega gwelloc'h ar c'holl he deus graet Breiz gant maro an den evel an aotrou Perrot.

An Ao. Y. Fouléré, rener « La Bretagne » a zavas ar pennad man ne garfen ket e grena gant an d'e zinerza :

LA BRETAGNE EN DEUIL

Il y a déjà plus d'un an, lorsque nous fêtions à Rennes le quarantième anniver-saire de la présidence de l'Union Régiona-liste Bretonne par M. de l'Estourbeillon, nous avions tiré la leçon de l'impression-nante union des forces bretonnes qui se dégageait de cette manifestation. Jour de liesse et de joie qui remplissait la cathé-drale de Rennes de la même foule breton-ne qui s'y était déjà pressée, depuis plu-sieurs siècles, à chacune des grandes heu-res de notre Histoire.

Un homme, ce jour-là, était monté en chaire : il y avait exalté cette Bretagne à laquelle il avait voué sa vie. Il n'était qu'un humble prêtre de campagne ; mais il était plus cher à nos cœurs et plus glorieux à nos yeux que tous les princes de l'Eglise. Car la Bretagne chantait en lui.

Et voici que l'union des forces breton-nes s'est faite à nouveau, impressionnante autour du cercueil de Jean-Marie Perrot. Aux jours de deuil comme aux jours de joie, notre peuple a toujours su taire les querelles et les divisions dont il souffre, les rejeter et les oublier. Comme la cathé-drale de Rennes, l'humble église de Scri-gnac a vu se mêler, fraternellement unis dans la douleur, venus de tous les coins du pays, les pouvoirs publics et l'Eglise, les paysans et les citadins, les militants bretons les plus divers et les plus oppo-sés, depuis les régionalistes les plus mo-dérés jusqu'aux nationalistes les plus ar-dents.

Nous savions que cela était fort bien ainsi. Car l'abbé Perrot était à nous tous, qui l'avons connu, aimé, respecté. Car cet-tel union bretonne, il l'avait toujours dé-sirée et il avait toujours travaillé à la ren-dre tangible. Sur le terrain de la défense des droits de la Bretagne, il ne se recon-naissait pas d'ennemis.

La mort frappe ainsi, injustement et de la manière la plus odieuse, celui qui semblait le mériter le moins. Tous ceux qui le connaissaient ont été frappés de stu-peur : ils ne peuvent croire encore que l'activité qu'il déployait pour la défense de la Bretagne et de la foi catholique ait pu désigner l'abbé Perrot aux balles d'un assassin. Car ils seraient obligés d'en ti-rer des conclusions qui risqueraient de peser d'un poids très lourd sur le destin de la Bretagne et sur celui de la France. Crime terroriste ? Crime communiste ? Souhaitons que l'avenir nous l'apprenne avec clarté. Mais il aura été et reste, en tous les cas, pour ceux qui l'ont commis, la plus monstrueuse des erreurs. Un hom-me qui a reculé les limites de la bonté, un homme qui aurait, s'il l'avait pu, ainsi que l'a dit l'un de nos confrères, recueilli et protégé son assassin, un homme à qui l'on ne connaissait pas d'ennemis, ne peut pas, s'il est abattu de cette façon, ne pas devenir un martyr. Et il n'est aucune cau-se au monde qui ait intérêt à faire des martyrs...

D'ores et déjà, Jean-Marie Perrot, qui fut un apôtre durant sa vie, est entré dans l'histoire. Il comptera désormais au nombre de nos héros nationaux. Son sang fera lever de magnifiques moissons.

Nous étions beaucoup à le penser déjà, il y a quelques jours, par ce clair après-midi de décembre, lorsque nous le con-duisions à sa dernière demeure, vers cette chapelle de Koatkeo qu'il avait voulu dres-ser comme un acte de foi en l'éternité de la Bretagne. Ceux qui douteraient de l'a-venir viendront puiser sur sa tombe des raisons d'espérer et de croire. Il n'est pas un Breton digne de ce nom qui ne puisse rêver d'un destin aussi magnifique que le sien, d'une vie aussi droite et aussi pu-re, toute entière consacrée à la défense de sa patrie.

Koatkeo deviendra un lieu de pèlerinage où la Bretagne entière se donnera bien-tôt rendez-vous. Les jeunes forces bre-tonnes viendront s'exalter et se purifier à la flamme de ce foyer spirituel qui, éter-nellement, ne risque pas de s'éteindre. Et Jean-Marie Perrot, qui a déjà pardonné à son assassin, le reconnaîtra peut-être un jour, repentant et transformé, dans la foule qui se pressera vers Notre-Dame de Koatkeo, pour rendre hommage à sa mé-moire, aux anniversaires de sa mort. C'est sans doute là le destin qu'il aurait lui-même souhaité. Car il savait bien que le malheur est toujours sur les hommes, les partis et les peuples, dont on peut dire qu'ils ont tué des saints...

« Ololè » kazetenn bñgale Breiz, a rô d'he lennerien yaouank eur ger stur ha ne zizonjint ket, anaozdek ma chomint ha feal d'an Hini a garent evel o faeron :

YANN-VARI PERROT ! Ce nom vient d'entrer dans l'Histoire, une lumière brille désormais devant nous sur la Route. Celui qui, de son vivant, eut l'âme et le cœur largement ouverts à tous, vous tend maintenant la main du haut de son éternité !... Jeunes de Bretagne, l'abbé Perrot, votre père spirituel vient de tomber en martyr pour « Doue ha Breiz ».

Jeunes Bretons, il faut que son sang pénètre dans vos veines pour revivifier le vôtre, faire de vous des forts, des ardents. Il devient, après Saint Yves, le porte-étendard de Breiz. Priez-le ! Il vous aimait avec vos regards clairs, vos âmes ardentes, vos aspirations généreuses.

Que votre Croisade de Loups et Hermine s'élance à sa suite sur les « routes de Bretagne ». Que vos âmes de chevaliers celtes n'aient pas de meilleure vengeance que de faire fleurir au centuple la fleur blanche de l'amour de Feiz et la fleur rouge de l'amour de Breiz qu'il sema au long de sa vie, dans tous les cœurs des jeunes. A la veille de Noël, au seuil de la nouvelle année, que ce soit notre mot d'ordre !

War « Soutanes de France », dindañ pluenn he rener, an Aô. Bergey, ar beleg-stourmer anavezet mat, ar c'homzou kaer man :

« Militant de la culture de sa petite patrie, il était (l'abbé Perrot) en plus prétre d'un zèle inlassable, toujours à la disposition même de ceux qu'il eut pu considérer comme des adversaires de la foi.

« Sous lequel de ces deux aspects a-t-il provoqué la haine meurtrière ? le Breton ? l'apôtre catholique ? Ses confrères et ses compagnons se le demandent ? »

..Dindañ sinadur Lan hag Hervé e kaomp er « Bretagne » ar 27-12-43 glac'har eur mignon all, displeget e brezoneg :

Kenavo diwezhañ d'an Aô Perrot

Redek a ra va daeloh, rannet ha mañ-tret e chom va c'halon, ken e skrijañ c'hoazh gant ar spont hag an donjer, di-rak an torfed euzhus en deus diframmaet diganeomp ah den a oa evidomp holl un tad madelezhus-kenañ, ur mestr doujet-meurbet, ur stourmer didre'hus hag ur beleg santel.

Ya, siwazh ! marv eo an Aotrou Perrot, marv evel ma varv ar verzhierien hag ar sent, muntret du-hont, e-kreiz Menez-Are ; muntret pell diouzh lagad an dud, pa ne oa gant ar paour-kaezh kozh dizifenn, nemet ar bugelig en doa dezhañ respontet an ofereñn ; muntret gant ur fallagr, un torfetour digalon ha vil, ul loen kriz, ruz e skilfoù gant ar gwad.

Ha bremañ, echu gantañ e laboufioh tenn, hag e dubruihoù niverus, e kousk sioul e skeud ar chapelig karet, savet gantañ en enor d'ar Werc'hez, Rouanez ar Menez, da c'hortoz ma lugerno a-us da gribennou an Are, heol benniget ar peoc'h ; ur peoc'h hag a roio d'hor Breizh ar pezh a c'houlennomp abaoe mill bell zo ; ur peoc'h ma c'hellimp ennañ a-vagadoù, en ur youc'hal hor c'harantez hag hol levenez, mont betek bez an den meur a chom hag a chomo bev-buherek bepred an envor anezhañ e kalon ar gwir Vretoned.

Kenavo, Aotrou Perrot karet ! kenavo ! Kouskit dinec'h-kaer, dindan gwarez Itron Varia Goadkev ! ho tiskibien feal a gendalc'ho da doullañ hep fallgaloniñ, an erv boulc'het ganeoc'h ha ruziet gant ho kwad.

Kenavo ! Aotrou Person muiañ karet, kenavo.

Ha setu e brezoneg adarre, kavou « Ar Vuhez kristen » e hoar vihan Feiz ha Breiz :

D'ar mare m'emaomp o lakaat dindan ar waak an niverenn-mañ eus hor c'helaouenn, setu ma tegouez ganeomp kelou glac'harus maro an Aô. Yann-Vari Perrot, person Skrignag, rener « Feiz ha Breiz » tad ar Bleun-Brug.

E gerent, e vignoned, e barfezoniz a zo e koañv. Kollet o deus eur mignon 'eus an dibab, eun tad leun a vadelez.

An Aô. Perrot en doa eur galon aouf : Met Breiz a-bez a zo ivez e koañv. Kollet he deus unan eus he gwella mibien :

Eur stourmer kalonek a yae eun gant e ero, d'ezañ eur youl hepen : Breiz hag ar brezoneg.

Eur prezagef helavar n'en doa ket e bar evit mont eun da galon e genvroiz, gant e vrezoneg flour ha nerzus ;

Eur skrivagner ampart, a zo bemdez miliadoù a Vretoned o klask magadurez o spered hag o c'halon en e skridoù santel, dreist-holl en e levr « Buhez ar Zent ».

Eur beleg gredus, n'en deus bet biskoaz en e galon nemet c'hoant : lakaat ar Vretoned da gemaout adarre an heñchou santel, bet digoret evito gant Sent Breiz.

Eur mafo kriz en deus bet an Aô. Perrot, ha diwar grizder ar mafo-se e kresk c'hoaz hor glac'har. Met ne fell ket d'eomp ober koañv d'ezañ, evel ma rafe payaned. Gant hon daelou e veskimp hor pedennou.

Ra blijjo gant Sent Breiz, karet kement gant an Aotrou Perrot.

Ra blijjo gant Itron Varia Koat-Keo, karet kement gantañ, digeri d'ezañ dor an Nefvou !

Hag eus lein ho paradoz, Aotrou Perrot kafet, c'houi hor akoazello, ni holl hag a fell d'eomp kenderc'hel da stourm, evit hor Feiz hag hor Breiz :

« Kan gloar eun trec'hour » eme Yonenn Drezen, war « Arvor » en e bennad a zivout an ofereñn kanet e Roazon d'ar 27-1-1944, evit ene an Aô. Perrot :

N'on dare gant piv hag evit pe abeg eo bet broudet ar fallagr a dennas, dre guzh, war un hent dizarempred, war ur beleg kozh dizifenn.

M'en deus lazhet ar c'horf, en devo an torfetur c'hwitet war e vennad. Tud a zo a vez brasoc'h marv eget bev. Ha setu eun-hag-eun pezh a c'hoarvez gant an Aô. Yann-Vari Perrot.

Person paour en ur barrez eus ar paourañ a vrenezioù Kernev, rener ar gelaouenn « Feiz ha Breiz », tad ar « Bleun-Brug », enoret ha karet e oa, a-dra-sur, an Aô. Perrot, ez-vez, gant e holl genvroiz evit e garantez tomm da Vreizh, evit e vadelezh drant, e spered digor.

Adalek an deiz mantrus, avat, adalek an 12 a viz kerzu 1943, ma foas e vuhez evit e feiz kristen ha breizhat, n'eus bet nemet ur vouezh evit kanneuliñ e skouef. Anavezout a ra pobl Vreizh he gwir vignoned. Hag evel ma lakaas, gwechall, war roll ar Sent af venedic kozh a vlenias he c'hendadoù, a-dfeuz ar mor, eus Briez-Veur da Vreizh-Vihan, mont a ra dija war bez an Aô. Perrot d'e bediñ da c'houlenn eviti grasoù an Aotrou Doue. Roet he deus d'he mezher, kurunenn divarvel ha skedus ar Sent Kozh.

Edon, diriaou, 27 a viz genver, en ofereñn a voe kanet evitañ, en iliz Sant Jermen, e Roazon. Leun-tenn oa an iliz. — Pe seurt person parrez e Vreizh-Izel en dije dedennet kement a dud en-dro d'e volz-kañv ? — Ha meizet em eus un dra gant estlamm : n'oa na 'fist na melkonius lidoù an iliz. Anafte'h e oa gant an ograoù, gant al las-seniñ, gant af gaderien. Flamm e oa an iliz ec'h-unan gant

gant he holl c'houleier. Naññ ! ne leñved ket eno d'un abostol marv ; kanañ gloar d'un trec'hour, ne lavaran ket.

Y. D.

« ...Kousket a ra e Koad-Keo, e harz af chapel-se en deus savet d'ar Werc'hez Vari rouanez Vreizh, ha d'ar Sent Kozh, en soñj an amzer dremenet, en soñj an amzer da zont. » eme Maodez Giamdour e « Studi hag Ober » hag a gendalc'h evel-hen :

« War un tu, bez an aotrou Jego, beleg diwezhañ Koad-Keo, muntret en ivez e pad an dispac'h, war douar af barrez. Ha war an tu all bremañ ur merzher all.

Bez an aotrou Jego o sellout ouzh kantvedoù kozh ar vro. Bez an aotrou Perrot o tiouganad dimp an amzerioù da zont : Splannoc'h eget biskoazh e splannoc'h hivizken e uhelakouer. Deus 'ta c'hoazh, muntret, ha klask he lazhañ.

N'hall ken ar sklerijenn-se bezañ lazhet.

Loelz Herriev, stourmer kalonek a Vro Wened ha mignon koz d'an Aô. Perrot goude beza gouennet ouz lennerien « Dihunamb » plou a zo da damall a displeg buhez hag oberoù an Aotrou Perrot. Evit echui e klask gouzout petra e teu « Feiz ha Breiz » da veza :

« Klevet em eus, n'ouzon ket ha gwil eo, emae o sonj lezel « Feiz ha Breiz » da vervel. Gwell e o gahin kredi e vo kendalec'het labour kaer an Aotrou Perrot gant eur beleg all bennak.

« A hent all, e vefe douget an holl vragourien da gredi eo net, gwan ar garantez e kenver ar brezoneg en eskopti Kemper. »

Bezit dinec'h, keuvriad ker, « Feiz ha Breiz » na fell ket d'ezan mervel c'hoaz. Yaouankaat ha neveli ne lavaran ket !

S. S.

EVIT ECHUI

Klasket hon eus teurel eun tamm sklerijenn, war buhez hag oberoù ar beleg santel hag ar Breizad kalonek m'eo bet an aotrou Yann-Vari Perrot, Doue r'e bardono.

Dister eo ar pezh hon eus graet. Tra-avale'h da vihana evit rei da gompren pebez torfed euzus eo bet e varo.

Piou eo ar reuzendik en deus ruziet e zaouarn gant gwad an Aotrou Perrot ?

Ha petra e teu da veza ?

.....

N'eo ket d'eomp ni da respont...

FEIZ HA BREIZ

WAR E VEZ

Edon o ren va daouzek vloaz. Echu oa ganin va "c'houec'hvet" e skolaj Kastell-Paol.

An Ao. Bleas, Kure e Santez d'an ampoent, en doa prometet d'm va c'has gantan d'ar Bleun-Brug a dlee beza e St-Nouga er bloavez-se.

Eun anteramant a zegouezas. An Aotrou Kure a rankas chom d'hen ober. A-vec'h ma ouien ren eur marc'h-huarn. Morse ne oan bet keit all diouz ar gêr va unan.

Sorc'hennet oan avat : mont a ranken da Zant-Nouga !
Ha mont ha rejon !

Etouez ar bobl tud diredet d'ar Bleun-Brug, ne anavezhen ket eur c'hristen. Er gouel e unan ne gomprenen ket kalz a dra da genta.

Mont a raen eus an eil tu d'egile en engroez, dre douez ar re all pe d'o heul, war evez a bep tra, digor bras va daoulagad, digor frank va diskouarn.

Mantret, estlamm, bamet !
N'eo ket hepken gwiskamanchou kaer a welen ; n'eo ket hepken peziou-c'hoari ha kanaouennou dispar a gleven.

Eur bed nevez eo, en em zizoloa a nebeudou dirazon.
Breiz eo a welen en he gened, evit ar wech kenta, en eun daolenn dudius. Em c'halon eur garantez, ha n'em boa ket c'hoaz santet ennon, a zihune birvidik. Evit ar wech kenta em buhez e komprenen an enor hag ar c'hras a rae Done d'in da veza bet ganet Breizad.

Ne gavis ket hir hent an distro.
Pa vezen va unan war an hent bras e kanen « Sav-Breiz-Izel » am boa desket oc'h ober va zro.
Pa veze tud va muzellou a dave.
Breiz neuze eo a gane ennon !

Ar bloavezioù a zo aet en dro...
A bep seurt amzerioù am eus gwelet abaoe. Avel fall ebet n'eo bet gouest da vouga ar garantez gouestlet ganin d'am Breiz e Bleun-Brug St-Nouga.
N'ouzon ket ha tro am bije bet kalz da gonta kement-se d'an Ao. Perrot.
Hizio, o kregi gant doujans — gant enkreiz ivez — e pluenn ar Breizad-meur, e stouan ha deurel ar vleunvennig-se war e vez,
E testeni a anaoudegez vat hag a garantez;
Hag evit ma ouezo lennerien Feiz ha Breiz — hag ar re all — penaos ma z'eo bet diskaret korf ar "Stourmer koz", an Tan a zo bet strinket eus e galon vreizek n'eo ket maro !
Ar stourmad n'eo ket echu !...
Sent Breiz, hon harpit ! Pedit evidomp !

F. GUIVARC'H

BRETONED ! an ero boul'het gant an Aotrou Perrot a rank beza kaset da benn :

Skoazellit Feiz ha Breiz
Koumanantit da Feiz ha Breiz
Skignit Feiz ha Breiz

En doare-se c'houi hon sikouro da virout beo ha yac'h hor feiz kristen hag hor yez.

Toolit evez bras :

1. PRIZIOU NEVEZ AR C'HOUMANANTOU :

Gant pep tra o vont war geraat atao n'omp ket evit derc'hel priz ar goumanant bloaz da 30 lur : 40 lur hiviziken. 35 lur pa gemerer da nebeuta 5 koumanant strollet.

Gant ar prizioù-se hoc'h eus niverennoù ispisial, gwisket kaer evel houman. Rak se n'eo ket c'hoaz ken ker-se Feiz ha Breiz e kichen kalz a draou all, ha petra eo 40 lur pe 35 lur dispignet evit eur gelaouenn vrezonek ? Muioch a arc'hant a vez foranet a hend all e traou distroc'h !

Anaoudek bras e-velomp eta d'ar re o deus dija paet o c'houmanant 1944 da veza madeleuz a walch evit kas d'eomp : 10 lur m'o deus paet nemet 30 lur ha d'ar re a ra wardro ar c'houmanantou strollet, hag o dije dija resevet bep a 25 lur digant o lennerien goulenn diganto bep a 10 lur ivez. Bennoz Doue d'eoc'h en aho ar brezonek !

2. MEROUREZ NEVEZ

Kas koumanantou ha profou da :
A. Laurens Bleunven, merour hag eil-rener Feiz ha Breiz, kure e Gwitalmeze (Ploudalmezeau) Fin. C. P. 21.802 Rennes

3. RENEREZ

Evit kement a zell ouz danvez-skrud ar gelaouenn : skriva da rener Feiz ha Breiz an A. F. Guivarc'h, aluzenner ar Skol-vestrezed (aumônier du Cours normal St Sébastien) TREBOUL Finistère.

Ma vank eun niverenn bennak d'eoc'h, skriva war eun da : MOULEREZ BRO-LEON, LANDERNE.

BEZ AN Ao. PERROT

AR BLEUN-BRUG a zo e sonj sevel eur bez d'an aotrou Perrot e Koatkeo, hag eur groaz keltiek da verka al lec'h m'eo bet laz.

Feiz ha Breiz a zegemero gant anaoudegez vat hag a embanno an aluzennoù a vefe degaset d'ezan.

Ar merour : L. Bleunven
Moulerer Bro-Leon, Landerne. P C 410

Poltrejou an Ao. Perrot

Ar Bleun Brug en deus embannet poltrejou ha kartennoù-bost eus an Aotrou PERROT hag a zo gwerzet da zikour sevel e vez e Koatkeo :

Ment 18 x 24 : 20 lur da nebeuta
» 24 x 30 : 30 lur »
Kartennoù : 1 skod ar pes. 30 lur an 12

GWIR FOTOIOU INT, zoken ar c'hartennoù. Kement brezoneger 'zo a vezo eus bras da gant en e di eur poltre kaer eus hini a stourmas a hed e vubez evit ar brezonek.

Ober ar gelaouenn ouz : Moulerer Bro-Leon 7, Str. Lafayette, Landerne ;
Librairie de Bretagne, 17, Quai Châteaubriand, Roazon ;
Librairie Celtique, 108 bis, rue de Rennes, Paris ;
Librairie Derrien, rue E. Zola, Brest.

BELEIEN, KERENT,

Hastit buan prena d'ho pignale

VA C'HATEKIZ BIHAN

ha oa

VA C'HATEKIZ KRENN

Morse n'eus bet ken bras katekiz etre daouarn ar vugale.

Skeudennet kaer,
Berr, aes da zesk,
Aes da gompren.
Plijadur a pep doare.

KATEKIZ BREZONEK
D'AR VRETONED !

Kavout a reoc'h da brena "Va c'hatekiz bihan" ha "va c'hatekiz krenn" er skolioù Landerne, Lesneven, Lokornan, Kastellin, Keraez, Pont'n Abad, Douarnenez, Kastell-Paol (charité), Montroulez, (I. V. ar Vur), ti an A ar Ster enallour ar Skolioù kristen, Kemper, hag el levrduioù breizek.

War Roudou ar Werc'hez

eul levrig nevez, embannet gant an YKAM Peadra da ober eun abadenn a bedennoù da c'houel Maria a Veurz (25 meur) pe antonoz, da zul ar Bastion.

Daou gantik nevez a zo ennan gant an tonioù : "Mamm Jezus hor Mamm" ha "Actu an amzer nevez".
Seurt pedennoù a dle beza graet e brezonek (gwelit Semaine religieuse 9. 4. 43).
Goulenn "WAR ROUDOU AR WERC'HEZ" digant "Directeur des Œuvres, rue Feunteunik al Iez, Quimper". (Distal war ar priz graet pa vez kemeret kalz).

AN HENT HIR

Envor a geuz hag a anao egez
d'an Ankou Perrot

Hir 'm eus kavet an hent 'n eur bignat gant ar menez,
O sonjal en darvoud degouezet ken buan !
Ouz glac'har na daerou an Ankou ne ra van ;
An torfetour a laz da sul 'vel war ar pemdez !

Hir 'm eus kavet an hent, war gribenn zu ar menez,
Hast ganin, ken na oa, da welout an HINI
E oa digor d'an holl, e galon hag e di, ..
Hja goude rei e boan, a ginnigas e vuhez.

Henoz, al liorsig a zo trist 'vel eur vered !
Ouz diri eur c'halvar eo henvel an diri,
Teurel a ra an nor garmou 'n eur zigeri !...
Da glask va Mestr ez an, evel eun den pennfollet !

Enan, en e c'hourvez, ase, war ar vein yen
'Vel eur paourkez merser tennet diwar eur groaz ;
Diouz e dal gwenn ker kaer ar gwad a ziver c'hoaz !
Siouaz ! ya, maro eo ! pegwir ne vousec'hoarz ken

Daouzek a v'z kersu ! mibien vat Breiz ! Arc'hoaz
Gant ar c'helou fromus 'vo rannet ho kalon,
Kollet hon eus eun tad, eur breur hag eur mignon,
Avel fallakr-a yud ! Hag an hent 'zo hir c'hoaz !

N'eus forz ! War ar menez, ar brug, skornet ha sec'h,
A vleunjo, d'ar mare ker kaer ha diagent,
'N Hini 'ouelomp d'ean a zo etouez ar Sent !
War roudou hon Tadou, d'E heul kersomp dinec'h.

EVNIG PENN AR C'HOAD

